

Törzsanyag 8. o. Torzs/nyolcadik/tor81a198.doc

(Vissza a tartalomjegyzékhez: [..\Tartalomjegyzék.doc - 8. O. törzsfeladatok](#))

Nyolcadikban már egészen eltérő utakon haladunk, az előzményektől, az osztály, az iskola pillanatnyi helyzetétől, az épp adódó aktuális feladatoktól, néha sajnos az én aktuális terhelésemtől függően.

A legnehezebb osztályokkal felfrissítjük a hetedikes látvány utáni, majd a szerkesztő rajzokat, aztán munkáltató művészettörténet jön, ami a szürrealizmus után egyszerű vetítéses jelenkor bemutatóval zárul.

Jobb osztályokban rögtön az impresszionista órával kezdünk, majd a posztavantgardot is átdolgozzuk.

A legjobb osztályokban a szertartás, művészettörténeti esszé után (Kiegészítő feladatok/nyolcadik: Szertartás) kezdjük a munkáltató művészettörténetet, időnként kiegészítő feladatokkal megszakítva.

Fák, ceruzarajz /kréta, stb. / TORZS / NYOLCADI / tor81al.doc

Cél: kiindulópont biztosítása a művészettörténeti tanulmányokhoz.

Előkészítés: Rajzlapok felrajzszögezése, festőkészlet, vizesüveg stb. összekészítése.

Az óra leírása

Jobb osztályokban esetleg rögtön akvarellezünk, bizonytalanabbaknál nem árt egy kis bemelegítő rajzolás. Általában szabadon választott technika és méret.

+ Németsalföldi rajzokat nézünk meg. Megfigyeljük milyen fejlesztési stádiumai vannak egy rajznak, a gyors kroitól a teljesen kidolgozott képig. Video a kinti munkáról. (7. D) [..\..\video\7dkintfest.asf](#) és az eredmény: [..\..\video\7dterites.asf](#)

Csendélet

Ha rossz az idő, vagy az osztállyal nem merünk lemenni, csendéletet rajzolunk, esetleg felvezetésként újra elővesszük az ötödikes fa fűvéja feladatát. Videók a festésről. (7. D) [..\..\video\7dcsendelet1.asf](#) illetve: [..\..\video\7dcsendelet2.asf](#)

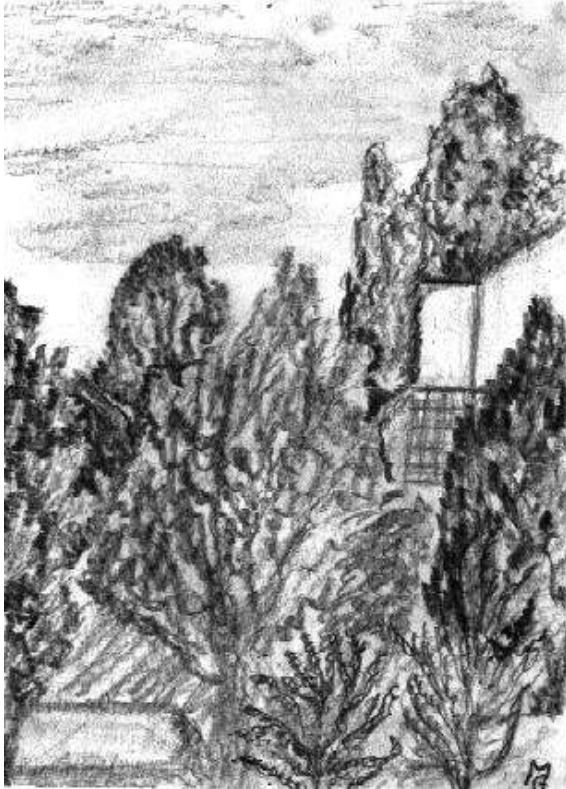
Technikák: Ceruza, pasztell, akvarell, tus, nádtoll, szén, stb.

Szemléltetés: Diasor (Lásd 5. o.)

Várható nehézségek

Év eleji első óra. Nyáron a gyerekek többsége nem rajzolt, visszaestek. Körülményeskedve kezdenek vázolni. A heti egy órán a "nyolcadikoskori elbutulásban, elvadulásban" szenvedő tanulók az első órákon esetleg csak kényszeredetten piszmognak valamit. Gyengébb osztályokat nem szoktam kivinni az első órán. Inkább berendezek a négyesével összeforgatott asztalokra, vagy a terem két végébe egy-egy kis gyümölcs csendéletet. Majd a következő héten mennek le fákat festeni azok, akik komolyan vették a munkát.

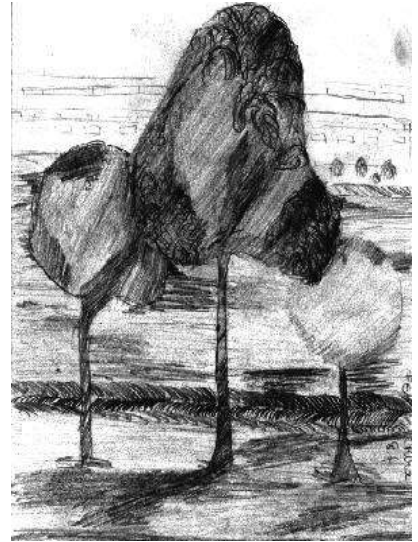
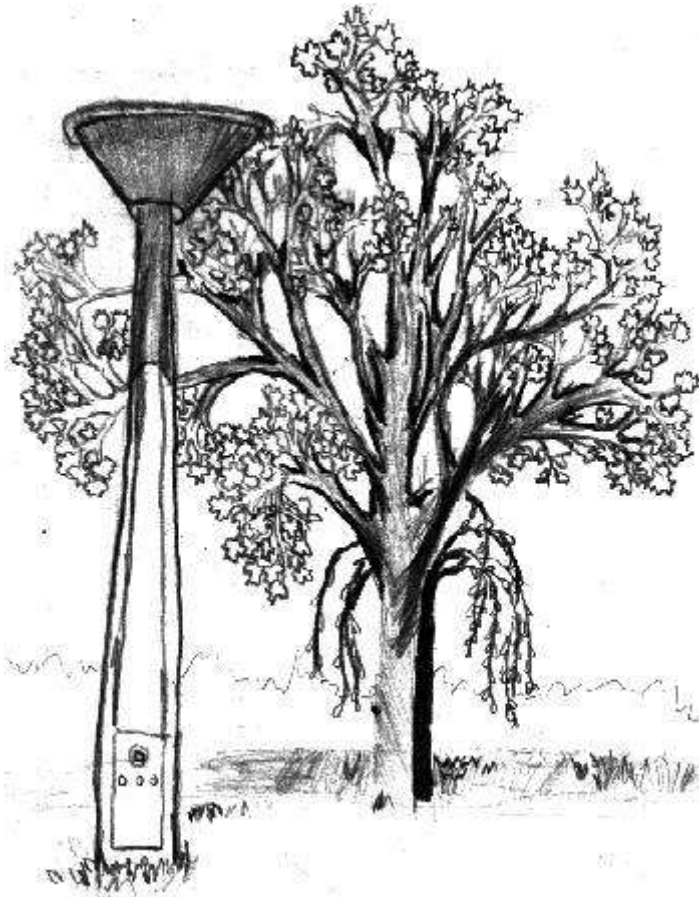
Várható eredmény, néhány elkészült munka

Helmeczi Zsuzsi nem járt rajziskolába, de nyáron részt vett a linómetsző túrán.

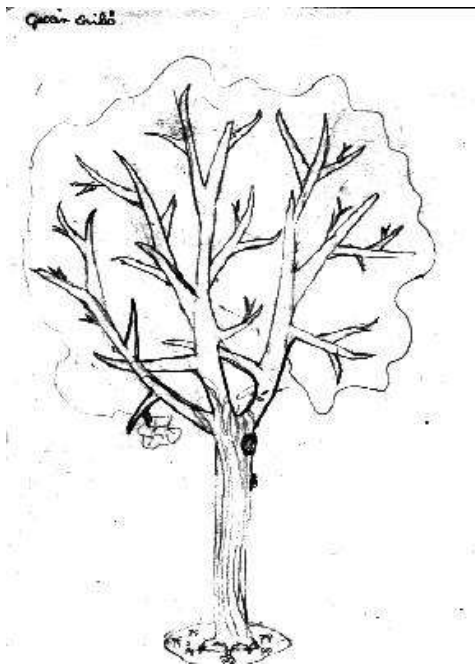

Akik hetedikben rajz iskolába jártak, esetleg nyáron rajztáborban vettek részt, itt már egészen más szinten dolgoznak, már ami a látvány utáni rajzokat illeti. (Általában persze a többi feladatot is jobban fogják teljesíteni, de ott azért a bátor, érdeklődő "mezei" rajzolóknak könnyen kiegyenlíthetik rajztudásbeli hátrányaikat.)

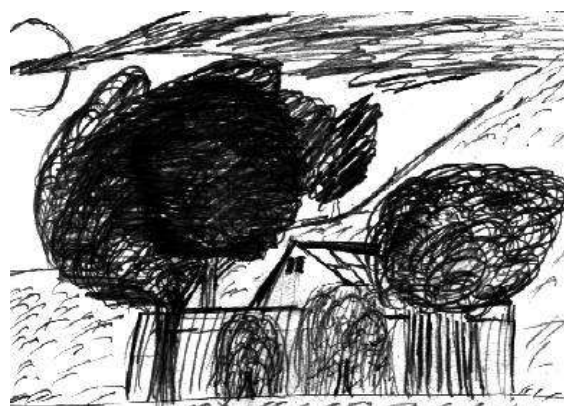
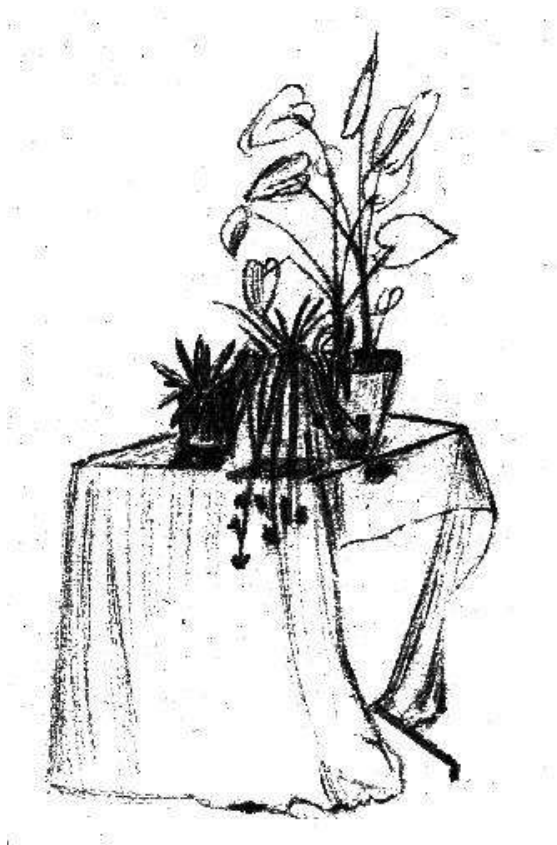

Utóbbi két fa nálam az elfogadható minimum.
Csendélet rajzok:

Továbblépési lehetőségek:

Általában színes munkák, nagy néha szerkesztőrajz.

A nálam még elfogadható minimum.

Vidra Jutka rajza még a "régi szép időkben" való, amikor nvolcadikban is két órán át dolgozhattunk.

Fák, akvarell, pasztell.

Cél: *Küindulópont biztosítása a későbbi expresszionista tanulmányokhoz.*

Jobb lenne az expresszionista órán festeni, közvetlenül a látvány előtt, de az őszi esők miatt szükség van erre a tartalékra. Másrészt - ha a vetítés után megyünk ki dolgozni, az érdemi munkára legfeljebb húsz perc marad.

Előkészítés: Rajzlapok felrajzszögezése. Vizesüvegek, festőkészlet összekészítése

Az óra leírása

A technikai tudás különböző szintjén álló gyerekeknek más és más felvezetésre lenne szükségük. A jól motivált osztályokban diasort vetíték, indulhatunk egy klasszikus realista festőtől, mondjuk Chardin-tól. Megfigyeljük hogyan áll össze a gondosan megfigyelt, finom árnyalatokból egy-egy kép.

A gyengébbekben bemutatom a minimális megoldást. Felvázolok fél perc alatt egy gyors akvarellt.

A mai óránkon erre koncentrálnunk, nem baj ha kissé bizonytalanabb lesz a szerkezet, a fő az árnyalatgyűjtés.

Csendélet, akvarell, pasztell.

Technikák: *Akvarell, pasztell, (gouache).*

Szemléltetés: *Dia (lásd 5. o.)*

Várható nehézségek

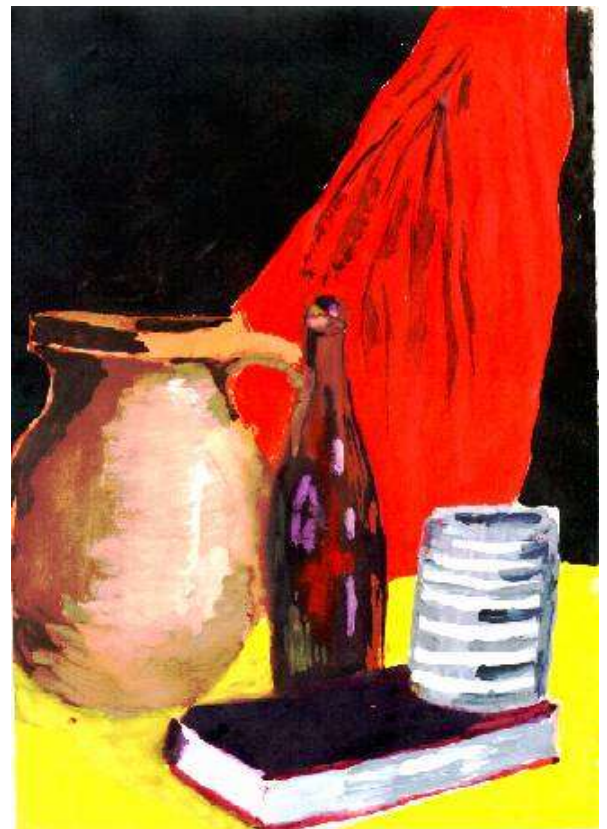
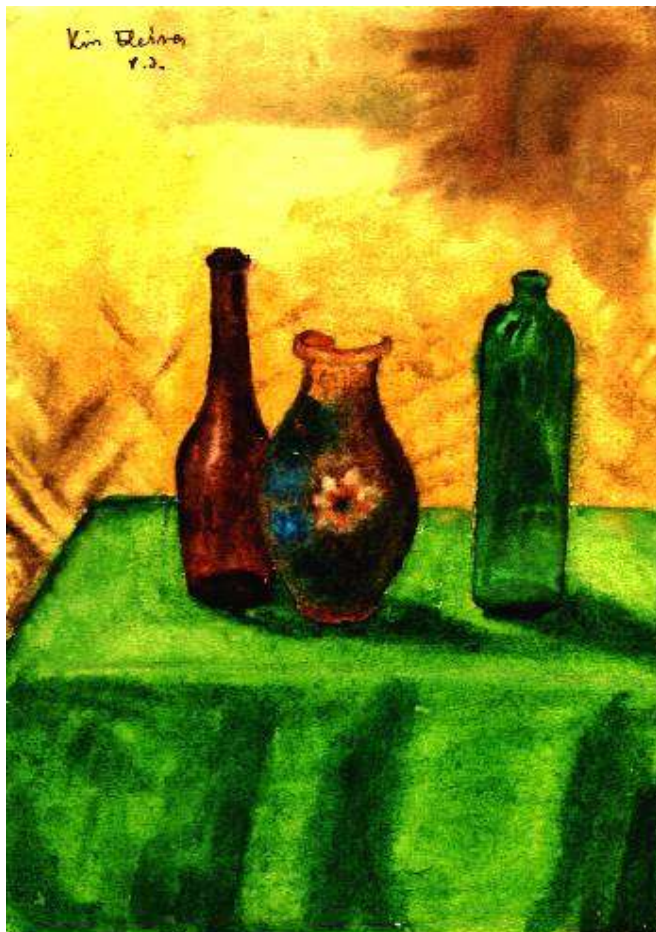

Az előző órához hasonló.

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Az eredmény annyiféle, ahány gyerekünk van. Főleg, ha korábban már kaptak valami kis bevezetést az impresszionista, expresszionista technikába, a Cézanne-i modulációba, a Matisse-os szelíd, játékos expresszionizmusba.

Két A/6-os munka a szakkörből.

Elvira csendélete a két órás időkből.

Továbblépési lehetőségek

Esetleg jöhet a fa fűvése feladat, de választható feladatként ne adjuk ki az órán, még a vége felé se, mert mindenki összecsapja a munkáját, és nekiesik fúvogatni.

Jól dolgozó, fegyelmezett osztállyal esetleg előre vehetjük a fej, alak, belső tér feladatsort, de általában inkább az impresszionista- expresszionista tanulmány jön, hogy a nehezkesebb gyerekeknek is megjöjjön a kedvük.

1. Ábra A még elfogadható minimum. Ebből még majd el lehet indítani egy expresszionista képet.

Impresszionista akvarell

Cél: Művészettörténeti tanulmány.

Jobb osztályokkal az őszi mező, a fa a téma, a nehezkesebb, vagy motiválatlanabb osztályok a teremben festenek forgástest, drapéria, üveg, gyümölcs, stb. csendéletet. Itt általában külön órát szánok a reflexszínek vizsgálatának, /kocka/ és csak ezután ismerkedünk meg az impresszionista képekkel. Ezt egyébként a jobb osztályok is megteszik a következő héten. Az impresszionista akvarellt sokkal könnyebb ugyanis csendélet ürügyén elkészíteni, de a gyerekek nagyon szeretnek a szabadban festegetni. Nem is lenne baj ezzel, de a kertvárosig a séta jó tíz perc, munkára nem marad semmi idő, a lakótelepi házak, erre a célra nem alkalmasak, marad hát a sárguló, barnuló, zöldellő mező.

Előkészítés: Padrendezés, modellek, vagy kinti felszerelés összeállítása.

Diasor bekészítése, falitábla kihelyezése, padok összeforgatása, gyümölcscsendéletek berendezése, vízfestékek kikészítése.

Az óra leírása

Több órán át is végezhetünk impresszionista tanulmányokat. Ekkor először csak a "realista" impresszionistákat mutatom be, és józan reflex rögzítést végzünk. A következő órán jöhet Monet, és a nonfiguratív határig menő akvarellezés, majd egy pointillista óra. Az órát játékkal is indíthatjuk: J. Érzékenyítő gyakorlatok, játékok. Ideális esetben finom, halk zene festi alá a munkát. (Debussy?)

Reflexszínek keletkezése egy kockán.

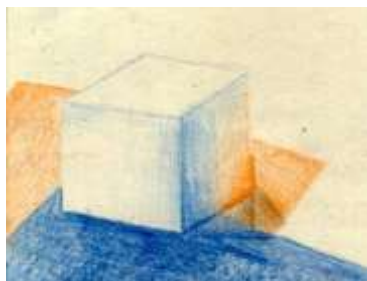
Modell: egy-egy kis világos színű / vagy matt fehérre festett/ kocka. Két kis színes papírlap / kék-narancs, Kék-sárga, Kék- vörös, stb. / Állítsuk magunk elé a kockát a pad szélére, majdnem frontális helyzetbe! Nagyon fontos, hogy az elforduló oldalt a táblán látható szélességben lássuk! (Táblai rajz) Tegyük alá a két kis színes lapot! Rajzoljuk, vagy fessük meg a beállítás vonalvázlatát egy semleges halvány okkerrel! A kocka rajzánál pontosan mérjük be a rálátás mértékét! Az elforduló oldalon érdekes színjelenséget észlelhetünk! Mi ez?

/A papírlap által felszórt

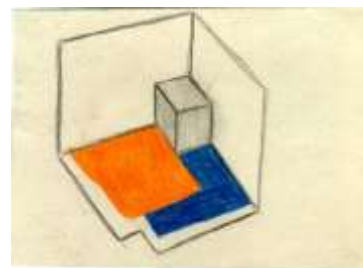
színek./ Aki kész, fesse meg ugyanezt tetszés szerinti színekkel. Használjatok finom színátmeneteket!

Realista reflex.

Enyhén eltúlzott reflex.

Nincs reflex, elfogadhatatlan megoldás.

Egy órás változat. Impresszionista akvarell

Mai óránk feladata, egy impresszionista akvarell festése, nem lesz teljesíthető mindenki számára. Ilyen idős korban, nem várhatom el mindenkitől a nyugodt, derűs, finom észleléseken alapuló képfejlesztő munkát. Számukra lesz egy „menekülő feladat”.

Leonardo festőtankönyvében olvashatunk egy furcsa mondatot: "Semmi sem mutatkozik valódi színében, ha a megvilágító fény nem teljesen azonos színű vele...Minden árnyékos test részesül a vele szemben lévő színből, ezt nagy bizonyossággal tárják elénk az árnyékos testek, ugyanis egyetlenegy sem mutatja közülük valódi színét. /Leonardo/ Azután több pontban fejtegeti hogy a tárgyakra vetődő fény visszaverődik azokról, rávetődik a szomszéd tárgyakra, és módosítja azok színét. Ha tehát pontosan akarunk valamit ábrázolni, figyelembe kell vegyük ezeket a tükröződő színeket. Reflexeket. Leonardo ezt leírta, de maga a képein nem nagyon foglalkozott a jelenséggel. Ő nem látvány után festett.

Leonardo da Vinci: Mona

Chardin: A víztartály. Újra megnézzük a képet, a finom reflexeket.

Delacroix is kétféle színről beszél. Egyszer van a testek saját színe, lokálszín, de van egy fényszín, vagy reflex szín is. Ezeket kell összebékítenie a festőnek. / Delacroix: A marokkói felnyergeli lovát/ A 19. sz. festői egyre érzékenyebben figyelték a látvány szín és fényjelenségeit.

T Lawrence: A Calmady gyerekek. MT Rok

P. O. Runge: Önarckép. MT. A Rokokótól 1900-ig.

Constable: Szénásszekér. MT Rok.

Millet: Kalászszedők. MT. "Nem a dolgok vidám oldala tűnik fel nekem, nem is tudom hol van."

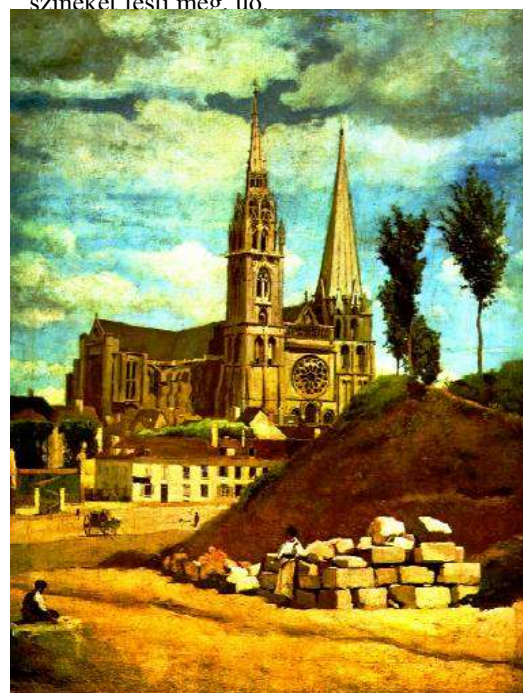
Ezek a képek mind a műtermekben készültek. Az első nagy realista csoport, a barbizoni festők is csak a vázlataikat készítették a szabadban.

Turner: Eső, füst, sebesség, 1843 A ködben összemosódó színeket festi meg. uo.

Ezek a vázlatok egyre részletesebbek, egyre érzékenyebbek lettek, végül eljött a szabadban való festés ideje is. A festők egy része legfőbb feladatának a látvány által keltett színbenyomás (impresszió) közvetlen visszaadását tekintette.

A festő felvázolja a látványt, felteszi a legvilágosabb alapszíneket, figyelembe veszi a színmódosulásokat is. Ezután erősíti a színeket, de elhagyja a szürkével való rátónusozást. A térbeliség kialakítását nem tartja fontosnak, a szürke elnyomná a színek erejét.

Corot: A chartres-i székesegyház.

Ezek a színjelenségek persze csak az érzékeny szemű festőknek jelennek meg ilyen élesen, ahhoz hogy a nézők is lássák, fel kell erősíteni őket. Persze ha színes fényképet készítünk, a filmanyag ugyanígy képes felerősíteni a színeket, le lehet tehát ellenőrizni a festőket, valóban ott voltak-e azok a reflexek.

Monet: katedrális délből / Délután Monet megfesti a rouani dómot különböző napszakokban, különböző fényviszonyok között. Melyik kép születhetett a déli verőfényben, és melyik a délutáni órákban?

Monet: Impresszió, felkelő nap.
Alpatov: Mt.II..

Az impresszionista festészet igazi örömfestészet. (Ami persze nem jelenti azt, hogy mentes lenne a keserves kínlódástól.)

Nézzük, milyen képeket fest egy impresszionista festő, Degas:

Manet: Argenteuil, a csónakosok. 1874
MT

Egyéb diák:
Courbet: Tengerpart / Manet: Monet csónak műtermében / Monet:
Csónakok / Pissaro: Paysanne Poussant une Brouette / Turner: Fagyos
reggel napnyugtakor

Hillaire René de Gas. A nagypapáról
szép érzékeny realista portré készül.

Fürdő után lábát törölő nő.

Nő krizantémokkal.

A mai órán az lesz a feladatunk, hogy rögzítsük a látványon észrevett színmódosulásokat. Ha kint festünk, az őszi mező okkerszínű fűsávjain figyelhetünk meg ilyen módosulásokat.

A teremben olyan csendéletet rendezhetünk be, amelyen szép reflexek jelentkeznek. Világoskék drapérián vörös alma, kék üveg, stb. Vagy erősebb színű drapériára semleges szürke, mázatlan korsót, köcsögöt helyezünk. Elé sárga citrom, piros, zöld alma kerülhet.

Pointillista tanulmány

Signac:

Seurat:

Aki elkészült egy könnyed akvarellal, megpróbálkozhat a pointillista módszerrel is. Filctollal A/5-6-os méretben, zsírkrétával, vízfestékkel nagyobbat is készíthet. Először vázlatosan ritkásan jelöljük be a színeket, majd fokozatosan sűrítve egyenletesen fejlesztjük a képet! Nem első ilyen munkánk, a színes gömb, a gyümölcs csendélet megfestésénél már alkalmaztuk ezt a módszert.

Aki túl aprólékosnak találja a módszert, nagyobb foltokkal is dolgozhat.

Nonfiguratív munka

Végül, aki úgy érzi, az eddigi feladatok meghaladják erejét, vagy egyszerűen nincs olyan hangulata, hogy vállalja őket, egy nonfiguratív kompozícióban próbáljon megjeleníteni valamit a látottakból.

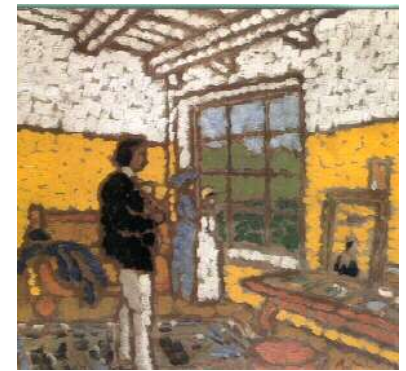
Technikák: Akvarell, pasztell

Szemléltetés: Diasor, impresszionista falitábla

Várható nehézségek

Néhány gyerek esetleg görcsösen próbál modellálni, de általában meglehetősen problémamentes óra.

2. Ábra Rippl-Rónai festményén a pontok nagy foltokká nőnek ki magukat, már nincs optikai keveredés. Ez a festésmód már túlmutat a közvetlen látványrögzítésen.

Egy szakkörös
posztimpresszionista munkája.

**Továbblépési
lehetőségek**
Mindenképp az
expresszionista óra
javasolható, mint az
impresszionista
módszer sajátos ell
enpontja.

3. Ábra Akvarellek Zagyvarékasról.

Így fest egy elvadult nyolcadikos, ha úgy
tartja a kedve, egy frissen átvett
osztályban.

Expresszív akvarell

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Csendélet berendezése, diásor, falitábla bekészítése

Az óra leírása

Ha alaposabban akarjuk vizsgálni témánkat, először tarthatunk egy órát, ahol nonfiguratív formák, vonalak, színek kontrasztjait kutatjuk, [..\\KIEG\HATOD\Kieg6298.doc - mozgó forma](#) vagy az ikon sorozatot. [..\\KIEG\ALTFEL.DOC - ikon sorozat](#) Nagy a csábítás, hogy heteket töltsünk a korban-műfajban.

Alább az egy órás változatot közlöm.

Az előző órát Leonardo tudományos megfigyeléseivel indítottuk.

Leonardo az ész, a megfigyelés, a tudomány világában él, bár néha igen nagy erőfeszítésbe kerül, hogy megmaradjon ezen a parton. Most az európai festészet másik forrásától indulunk, az ösztönök, az érzelmek világától.

Grünewald: Isenheimeri oltár: Jézus születésének allegóriája

Grünevald: Keresztre feszítés

Bensőséges, meleg érzéseket fejeznek ki a narancssárgák a Mária a gyermekkel c. képen, és mély emberi szenvedést, fájdalmat, tragédiát a Golgota hideg, zöldes színei. A ruhák redői is "gyötrött vonalakban" omlanak le, a nyugtalanul redőző drapéria mintha a lélek nyugtalanságát fejezné ki.

Nukloster Kolostor üvegablaka.

Greco: Toledo látképe

Greco: Az ötödik pecsét

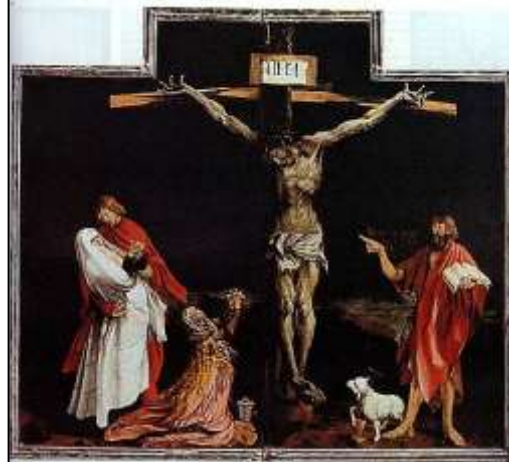
A Spanyolországban festő, görög származású El Greco is a szenvedélyes érzelmek kifejezését tekinti legfőbb feladatának.

Alakjai hosszan megnyúltak.

Delacroix: A marokkói felnyergeli lovát.

Grünewald: Angyali üdvözlés

Grünewald: Golgota

15 Delacroix: Villámlástól megriadt ló.

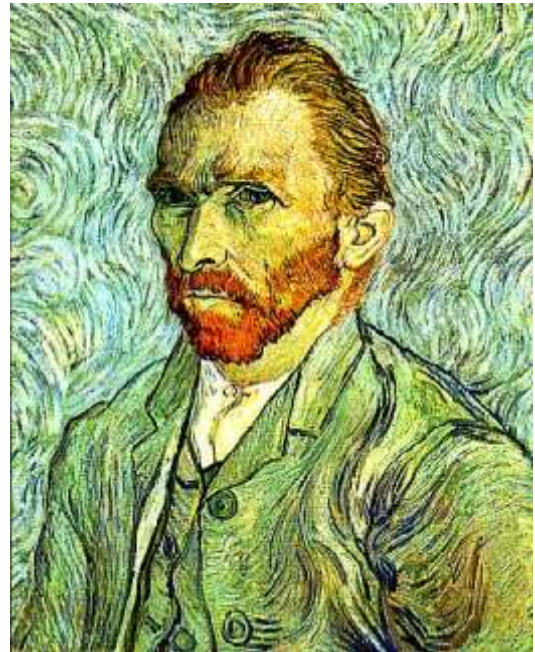

Greco: Angyali üdvözlés. Mt. Az érett reneszánsz.

Goya: Boszorkányszombat. (részlet) MT A rok.

Ezekre az elődökre támaszkodott egy festőcsoport. Az érzelmek kifejezését tekintette legfőbb céljának. Őket

Van Gogh: Önarckép MTA rok.

neveztek expresszionista festőknek. /Kifejezés: Expresszió/ Az

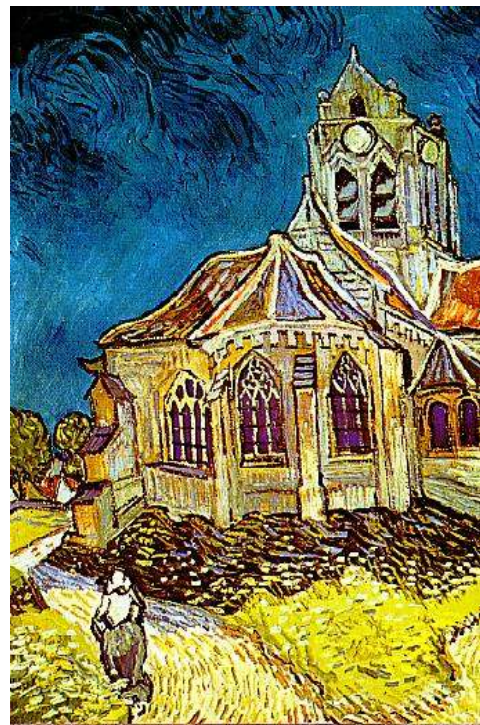

Van Gogh: Délutáni pihenő. Uo.

expresszionista képeket erős tónus és színkontrasztok, mozgó vonalak, foltok, torzított formák jellemzik.

Sok, egymástól meglehetősen különböző karakterű festő tartozik ehhez az irányzathoz. Az első világháború előtt álló Európában kibékíthetetlen ellentétek feszülnek országok és társadalmi rétegek között. A művészek jóval érzékenyebbek ezekre a feszültségekre, képeiken megjelennek a félelmek, szorongások.

Van Gogh búzamezőjét apró, hullámvonalakat követő ecsetvonásokkal festi meg. A levegőt ugyanígy festi, de jobban ívelődnek, körre zárulnak a foltok, és szélesebb ecsetet használ. A fákon is megfigyelhetjük, mitől érezzük mozogni a felületet. A zöld néhány árnyalatával teszi egymás mellé a keskenyebb-szélesebb vonalakat. Az expresszionista kép nem feltétlenül drámai, létezik örömteli, játékos expresszionizmus is.

Auvers-i templom uo.

Van Gogh: Gabonaföld ciprussal

Schiele: Önarckép zsidócseresznyékkal.

És miből áradna jobban a félelem, mint egy rettegő gyermek rajzából. Felfedezik maguknak a gyermekrajzot. Kirchner: festő és modellje

Munch: Az élet tánca

Nolde: A próféta Read

Munch: Sikoly Read

Nolde: Halál a sivatagban. Mt A századvég.

Végül nézzük meg egy kortárs festő - Nagy Sára - munkáit. „Nagy Sára fiatal művész, egy öregember lelki tapasztalataival, egy korszak, egy világ bajaival a vállán. Nem pesszimista, nem kiábrándult, csak él és figyel. Akár a modelljei.” Sinkó István

A mai órán megpróbáljuk egy expresszionista festő szemével ábrázolni a látványt. Technikailag ez kontrasztos tónus és színhasználatot jelent, egymástól elkülönülő esetvonalásokat.

Korábbi színes faábrázolásainkból a legkönnyebb elindulni.

Egyéb választható feladatok:

Illusztráció: Ady Endre: Fekete Zongora

Egyéb expresszionista versek

Aki nem illusztrációs feladatot választott, elkezdheti a munkát. A többieknek verseket olvasok fel. Célszerű belekezdeni egy munkába, ha valamelyik vers megtetszik, félreteszi a megkezdett munkát - majd később befejezi - és neki lát az illusztráció megfestéséhez.

Egyéb diák:

Van Gogh: Országút éjjel

Van Gogh: Auvers-i templom

Van Gogh: Arlesi szőlők

Van Gogh: Tenger

Chaim Soutine: Kislány kékben

Peter Bömmels: Egyszerű betegség. 1981 220x180 cm. Művészet, 84/6

Roerich: Égiháború
Beckmann: Álom
Van Gogh: Van Gogh szobája Arles-ban
Van Gogh: Bock költő arcképe

Új expresszionizmus

Ha több órát szánunk az expresszionista képalkotásra, vagy néhány gyerek gyors gesztusokkal feldob egy képet, aztán új feladatot kér, mutathatunk néhány képet, mondjuk a berlini új vadaktól.

Technikák Akvarell, tempera, tus, esetleg filctoll.

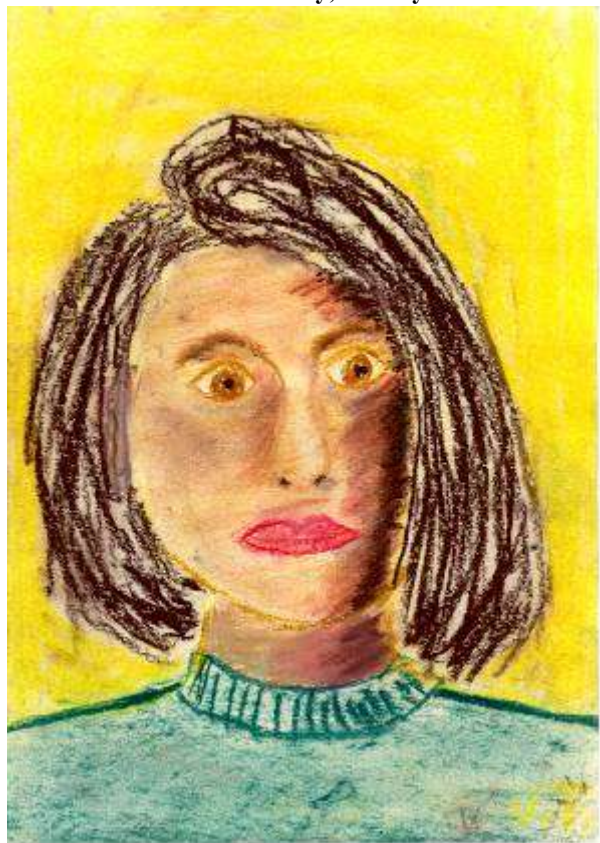
Szemléltetés Diasor, falitábla.

Várható nehézségek

Eléggé problémamentes óra, bár néhány gyereknek teljesen idegen az expresszionista kifejezés, de egy tanulmánytól még nem dől össze a világ. A filctoll munkák ritkán sikerülnek igazán expresszívra.

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Tematikus munkák.

Továbblépési lehetőségek

Mindenképp a posztimpreszionista óra ajánlott, ha valami miatt mégis meg kell szakítsuk a művészettörténeti tanulmányok sorát, akkor ide kapcsolódó kiegészítő feladatok.

Cél: Kiindulópont a későbbi munkákhoz.

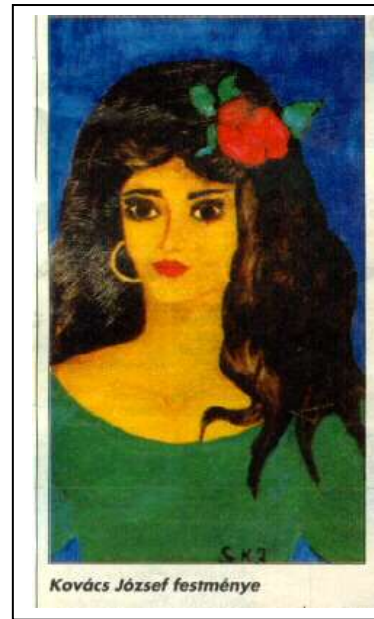
Előkészítés: Tükrök kikészítése

Az óra leírása

Jól elő kell készítsük az órát, hisz a gyerekek többségének nincs meg a rajzi alapja a korrekt fej tanulmányhoz. fel kell bátorítani őket. Jobban rajzoló osztályokban először mozdulatvázlatok jönnek a fejről. Utána résztanulmányok (Szem, száj, orr fül), és csak ezt követi a tónusosan megoldott önarckép.

Ha korábban már végeztünk alapos tanulmányokat, vagy ha a gyerekek nagyon tartanak a feladattól, több nyomon is indulhatunk. Az előkészítés kezdődhet esetleg a bekötött szemű önarcképpel. (Lásd 5. o., Madár rajza.) Legjobb, ha modell után dolgozunk, klasszikusan a gipszfej, élő modell fokozati soron. Mivel a modell beállítás egy harmincfős osztálynál elég nehéz, inkább önarcképet szoktunk rajzolni. A másik nagy kérdés: vetítsünk-e bevezetesképpé? Jobb osztályokban feltétlen. Gyengébbeket azonban még a Mednyánszky fej is elbizonytalanít.

Diasor:

Ábra D Csohány Kálmán:
Fiatalkori önarckép. Lavírozott
tus. 1972

Ábra E Csohány Kálmán: Arckép.
Akvarell, 1974. Mindkét kép:
Művészet, 85/11-12.

Tanulmány
/Dürer: M Volgemut arcképe/

Brjullov: Önarckép
Kádár ? István: Attila 1984
Orosz János: Menyasszony
Orosz

János: Önarckép

Mednyá
nszky: Csavargó
fej

Sevcsik
Jenő: Önarckép
Dix:
Szobalány

Dürer:
Önarckép
1491/92 Tollrajz

Önarckép rajzolása bekötött szemmel.

Az ötödikes madár rajz bevezetése mintájára. Agyagolyó átalakulása fejformává.

Rávezető feladatként rajzoltathatunk először egy agyaggolyót, majd fejformává alakítjuk. Tilos minden karikírozás, csak a fej alapformáját mintázzuk meg!

Ezután egyre részletesebb fejet mintázzunk, minden fázist rajzolunk.

A mintázásokat bekötött szemmel is végezhetjük.

Ábra F Az elfogadható minimum.

Pausz másolatok készítése fotókról.

Pausz papírra másolhatunk fényképeket, majd szabadkézzel is megpróbálhatjuk lemásolni.

Aki még nem próbálta, nem is gondolná milyen nehéz. Általában csak a vonalvázlat sikerül.

Arc szerkezetének vonalás jelzése pausz másolaton.

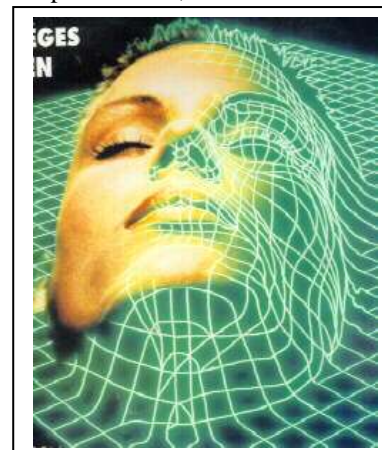
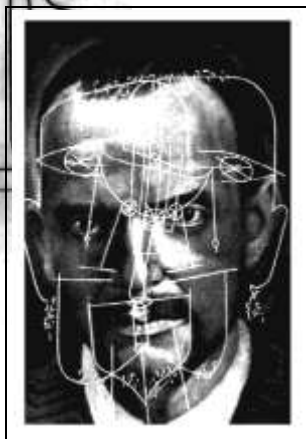
Ha műszaki rajzok voltak pauszunkon,

ennek mintájára - Klee kép nyomán - megpróbálhatunk az arcszerkezethez idomuló, vagy annak ellentmondó vonalrendszereket rajzolni.

Csíkok az arcon
előzőleg kitűnően esetleg

Ha olyan gyerekeink vannak, akik rajzoltak csendéletet, mértani formákat,

megpróbálkozhatunk egy teret jelző csíkozással. Arcra vetíthetünk csíkokat (dia - írásvetítő, stb.) lefényképezzük, majd újságokból kivágott arcképeket próbálunk meg hasonló módon becsíkozni. Jó hangulatú osztályokban esetleg csoportmunkában a modell lealapozott arcára megfestik a rávetődő csíkokat, majd megrajzolják a modellt.

Nehéz feladat.

1 H Az MMIK gyermekkorán készült munka.

Önarckép átlátszó fóliára.

A tükörrre cellulxszal átlátszó fóliát erősítünk, majd alkoholos filccel, tussal vagy más, a fólián megtapadó festékkel önarcképet rajzolunk, festünk. Célszerű úgy felragasztani, hogy munka közben felhajtható legyen. A dolog nehézsége a pausz másolathoz hasonló. Rajzoláskor a fejünket mindig be kell igazítani a már meghúzott vonalakhoz. A képen tükörrre rajzol, hanem a tükör elé ragasztott fóliára.

Totis Márta nem a állított üveglapra

Az előkészítés után gyengébbeknél először vonalvázlat jön.

Önarckép tömeg - vonalvázlat

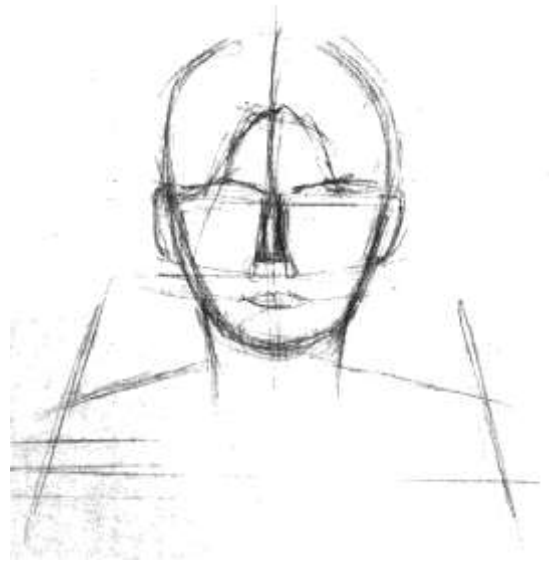
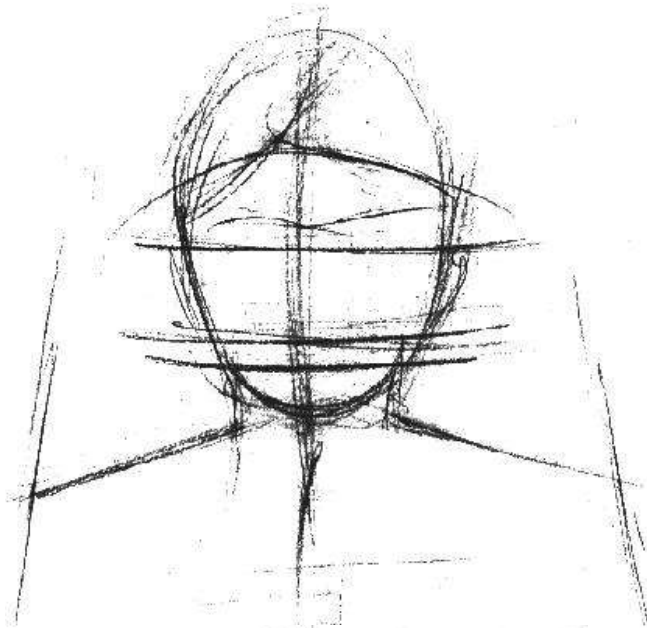
A megkülönböztetést az indokolja, hogy van, aki tónusfoltokból kezd építkezni, ők nem készítenek részletes vonalvázlatot. Újra bemutatom az arc rajzolásának szakaszait.

Fej mozdulatai.

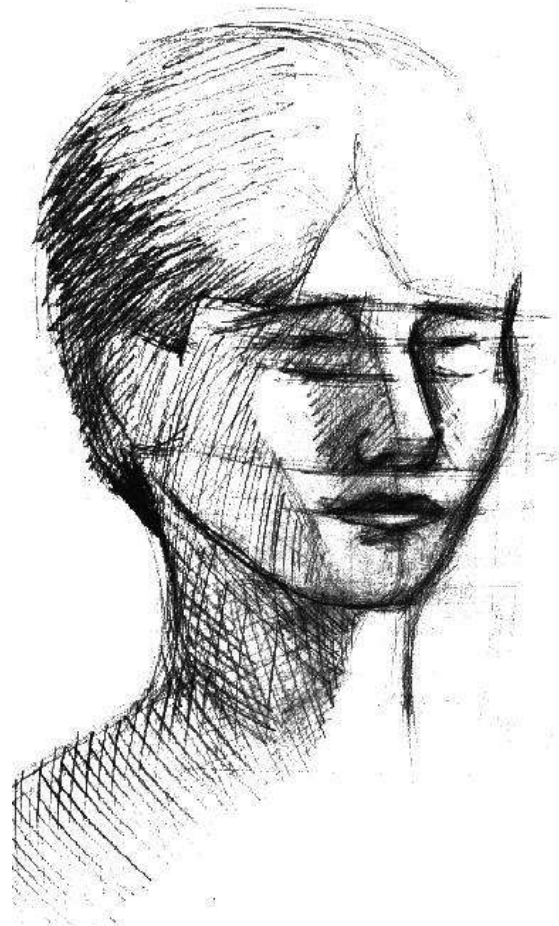
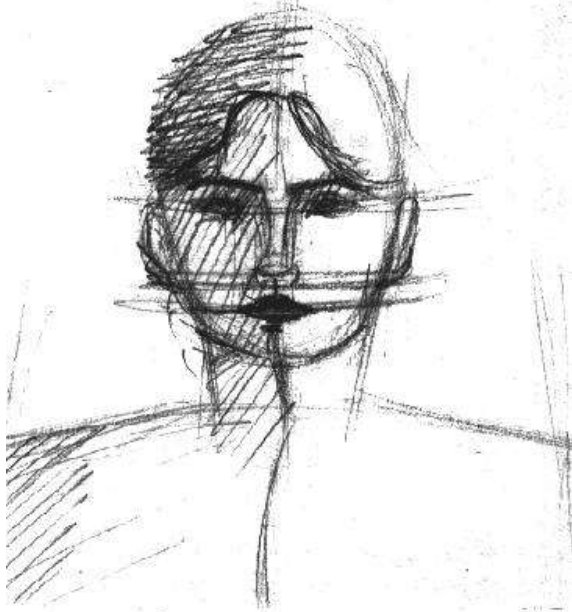
Legjobb, ha a vonalvázlatokat több mozdulatban is elkészítik. Két gipszfej rajz átlagos képességű, jól motivált tanulóktól.

Önarckép rajza tükörből

A Pogány József rajziskolájában tanuló Urbán Viki bemutatja, hogyan vázol fel egy önarcképet.

Ennyi előkészítés után jöhet a modell (gipszfej,

önarckép) rajza. Ne feledjük el, hogy a leggyengébbek eddig fotókon dolgoztak, nem végeztek résztanulmányokat, mozdulatvázlatot, stb. nekik újra el kell magyarázni a fej vázolásának menetét, hangsúlyozva, hogy bármilyen fej jó kiindulópont lehet a következő órákon. Rajzoltathatunk szembenézeti önarcképet, jobb rajzolók két tükör segítségével félprofilból rajzolhatják magukat, de egymást is rajzolhatják a szemben ülők. Az arc alapvető arányainak bemutatása után, az eddig tanulmányozott irányzatoknak megfelelően, vagy szabadon oldjuk meg az önarcképet.

Technikák: ceruza

Szemléltetés: dia, falitábla.

Várható nehézségek

Ha az osztály csak alapképzést kapott, akkor mindössze néhány gyerek képes viszonylag korrekt tanulmányrajz készítésére. A többség hirtelen visszazuhan ötödikes szintre. Nekik mindenképp ajánlatos kihagyni a görcsölődést a pontos látvány utáni tanulmányokon. Jól rajzoló osztályokban a gyerekek többsége képes arra, hogy viszonylag arányos, pontos fejrjzot készítsen.

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Rajziskolába nem járó gyerekek munkái.

Két felvételre készülő gyerek első fejrjza.

Mindkettőben jócskán találhatunk hibákat.

Különösen Tamás, szakkörön készült munkája érdekes ilyen szempontból. Még kellett volna néhány hét, hogy biztosabb szerkezetet tegyen fel, munkája jellegzetes kezdő rajz. Inkább csak azért készítettem vele, hogy lássuk, milyen szintig lehet eljutni az alaptanulmányokon nyolcadik elejére.

1 A Balogh Zsolti munkája mutatja, mit várhatunk el a legjobb rajzolóktól, akik sem szakkörre, sem rajziskolába nem jártak.

Tamás munkája jellegzetes "első jobb fejrajz". A karaktervonalak még merevek, a tónusok helyenként túl éles szélűek, a szerkezet is kissé bizonytalan, (nem ártott volna még néhány szerkezeti vázlat) helyenként egészen finom megoldásokkal. A rajz szakkörön

Szép finom, szerencsésen félbehagyott munka.

Továbblépési lehetőségek

Elvileg folytathatnánk a Cézanne-i modulációval, de a fejet kár lenne ennyivel elintézni.

Arckifejezések

Cél: *Játékos látvány utáni tanulmány.*

Előkészítés: *Tükrök kihelyezése.*

Az óra leírása

Az ötödikben bemutatott óra ismétlése. Van, aki egy órán át dolgozik ugyanazon a rajzon, más négy - öt vázlatot is feltesz.

Technikák: AT

Várható nehézségek

Várható eredmény,
néhány elkészült munka
Továbblépési
lehetőségek

Fej szabad feldolgoása

Cél: Fantáziafejlesztés, alkotó munka

Előkészítés: Tükrök kihelyezése.

Az óra leírása

Indíthatunk a diasor bemutatásával, vagy teljesen szabadon.

Diasor:

Fej + valami

Dürer: Önarckép párnával (lásd: kezek)

Derkovits: Három nemzedék

Madárijesztő fejek

Archimboldo: Négy évszak

Keresztes- Orosz: Fej csomag (Lásd: Csomag)

Maszkfestő verseny

Maszkfestő verseny

Koponyamaszk Ganantung

Fejdísz

Indián Frizura/

Leonardo: Hajfonatok / (Lásd: Spirál feldolgozás)

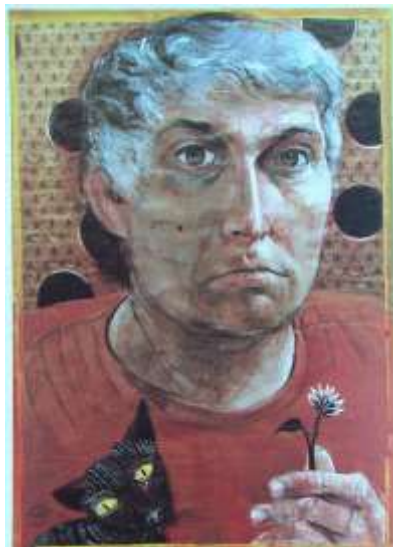
Veneziano: Fialat lány/

Molenaer: Frau Welt/ Zrínyifalvi Gábor: Arc sorozat (Lásd:

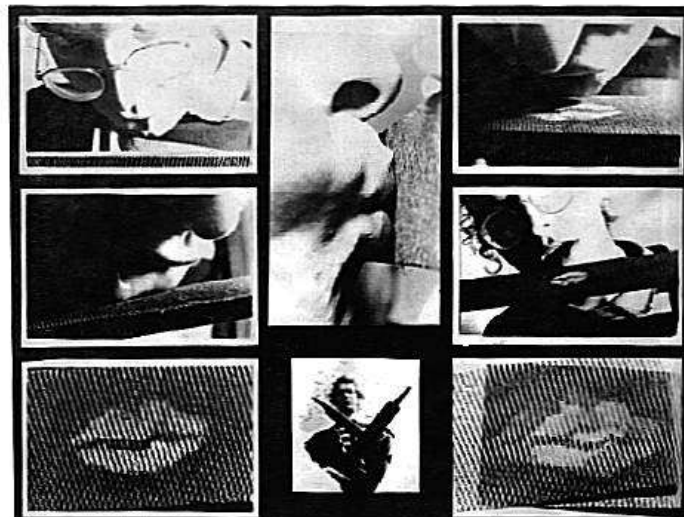
Változatok)

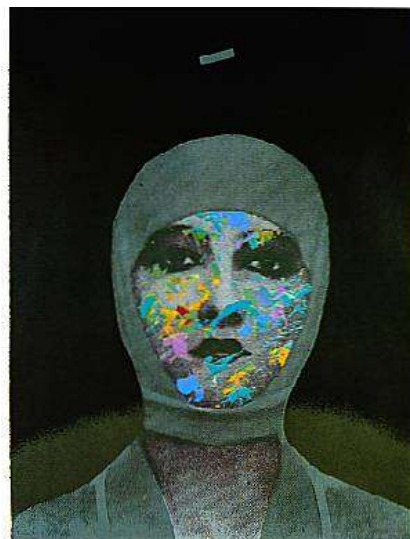
Josef Liesler: Kíváncsi tekintet.
Litográfia. Művészet, 84/2

Orosz János: Önarckép.
Akril, kollázs. Művészet
85/5.

Beöthy Balázs (Hejtes szomjazók /korrektornő, az isten szerelméért, ki ne javítsa, így írják!/) Stúdió 88 Katalógus.

Hegedűs L. László: Arckép.
Művészet, 84/3.

Maklár Lilla
elkezdte, mi
folytassuk!

Raszteres arckép

Orosz István grafikája. Útisz. Balassi kiadó
Bp. 1994.

1 B Egy erőn felüli vállalkozás.

A hatodikos gömb raszterezés mintájára.

Fej környezettel.

A fej a képnek csak harmadát, negyedét foglalja el, a többibe találj ki valami háttérrel, vagy valamit, ami a fej mellé kerülhet.

Színekkel jelzett tulajdonságok.

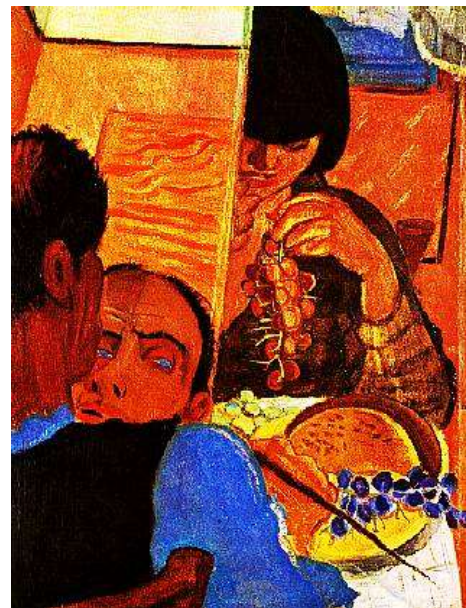
Corso: Középkori anatómia

Lásd kieg. Feladatok.

Hasonlatok szabadon

Mindenféle fejek.

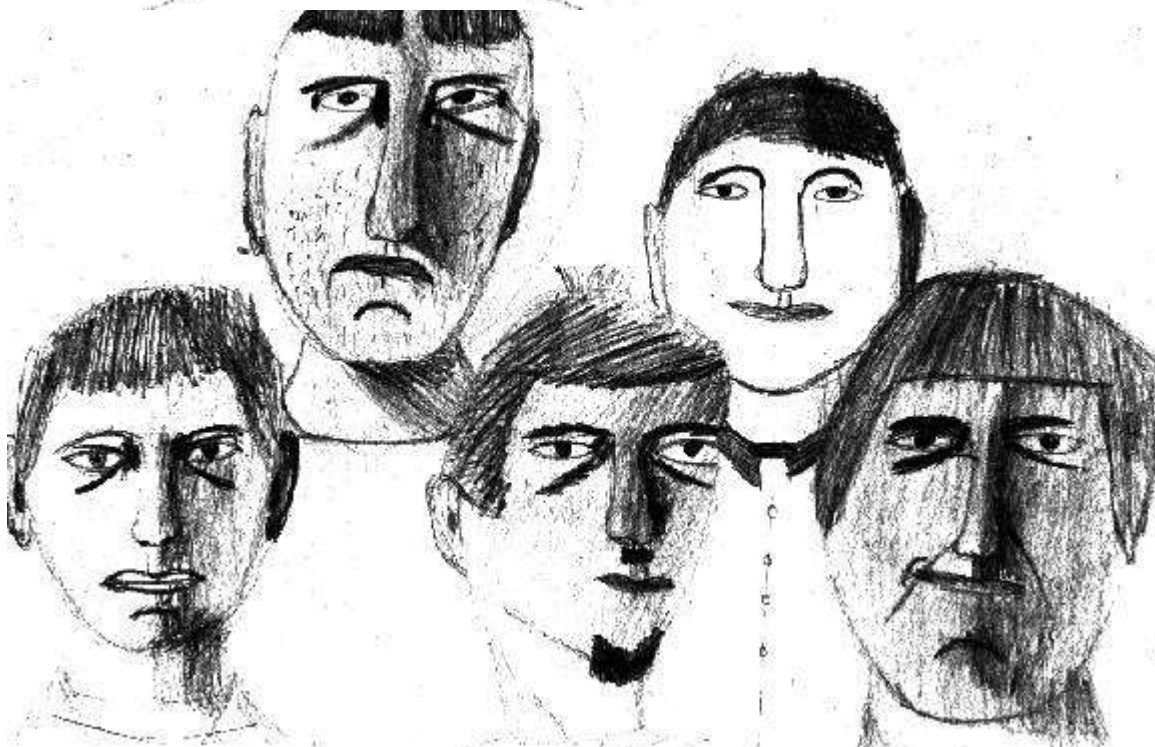
Mindenféle fejeket rajzolunk fantázia után, vagy a képgyűjteményből.

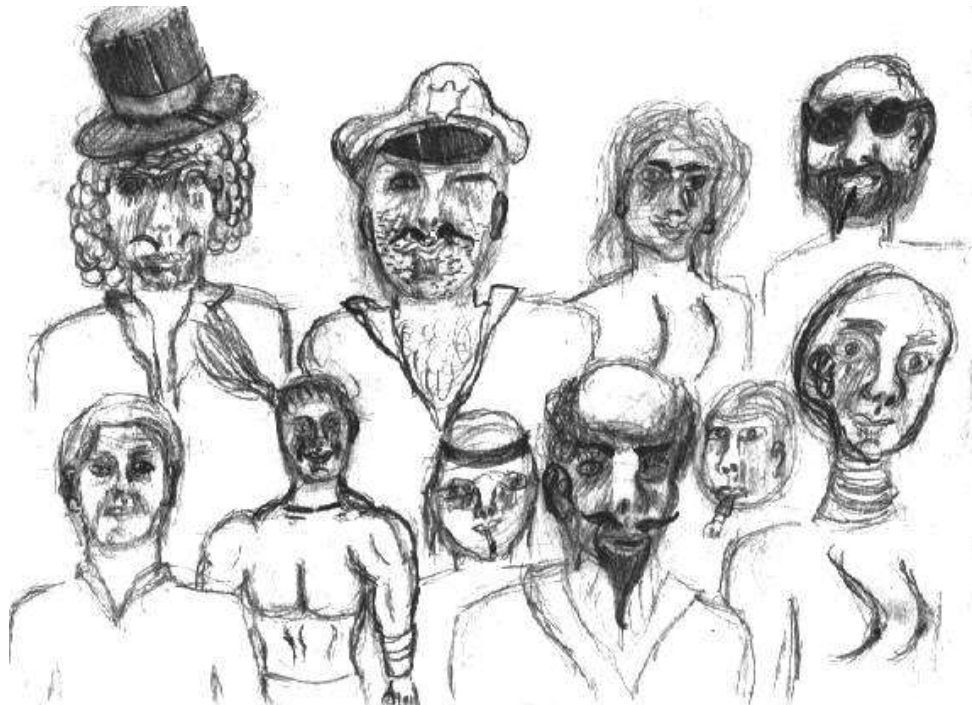
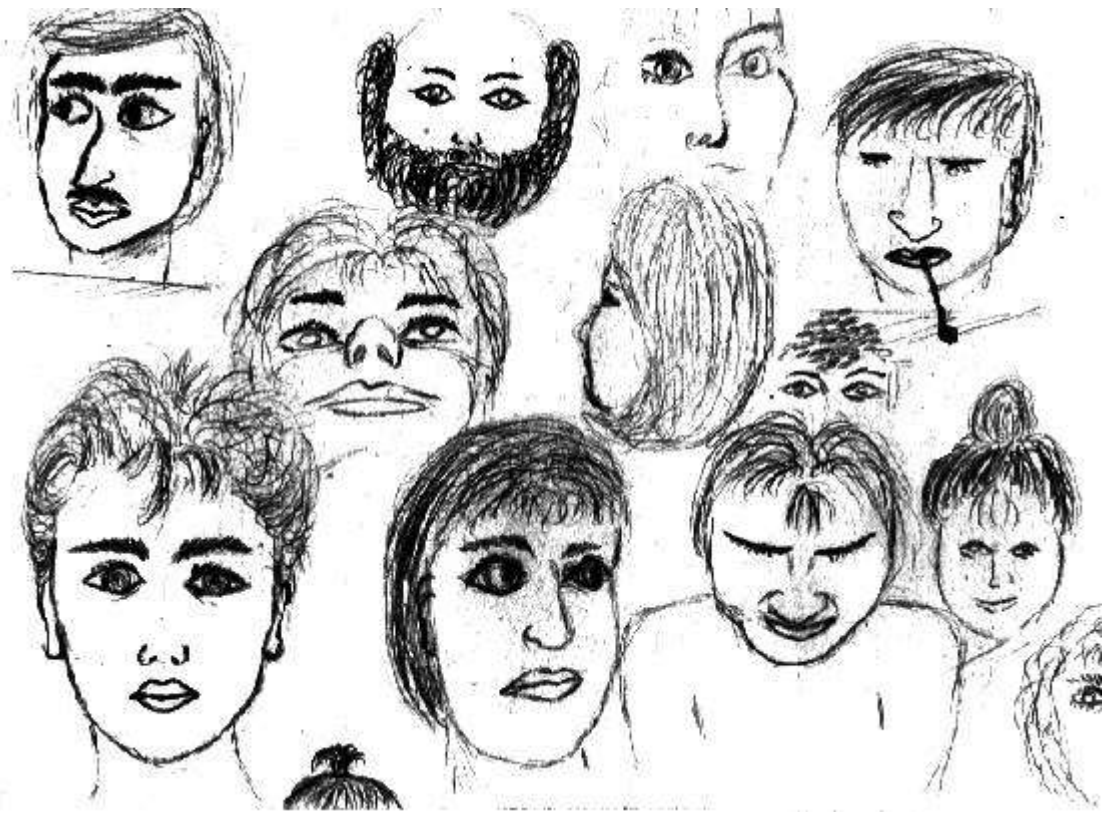

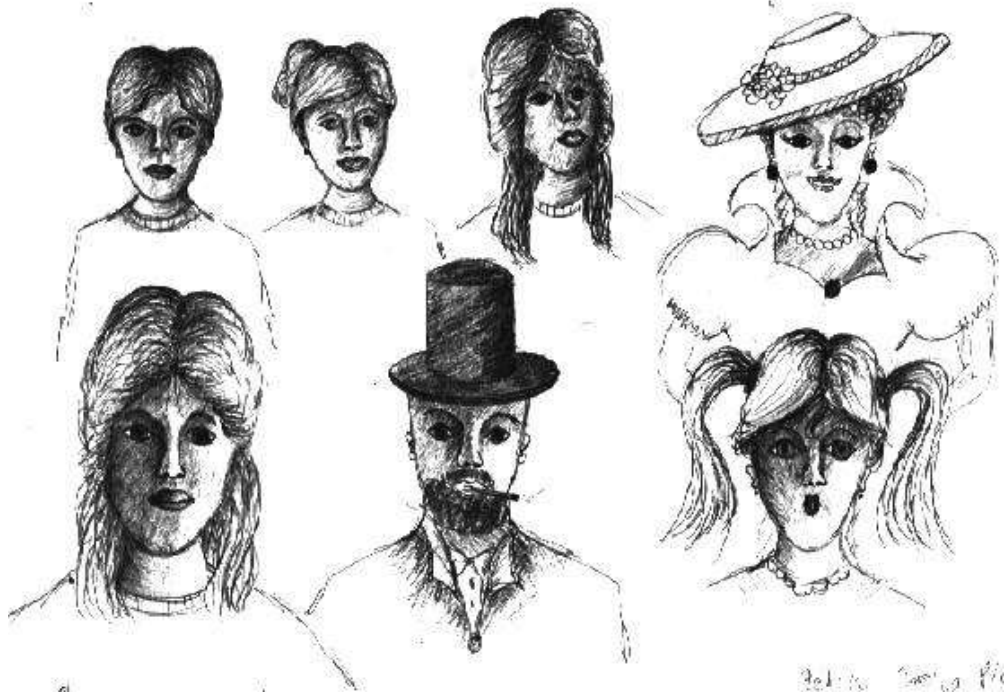
1 C Az önarckép enyhe átalakítása.

Ábra 66 Derkovits Gyula: Szőlőevők. Németh Lajos: Modern magyar művészet. Egy kép, több fej, de nem mechanikusan egymás mellé rakva.

Technikák: Tetszés szerint

Szemléltetés: Falitábla

Várható nehézségek

Tovább lépési lehetőségek

Tarthatunk még egy fej mintázása órát, foglalkozhatunk alakrajzokkal, vagy jöhet Cézanne.

Fej mintázása

Cél: Plasztikai tanulmány

Előkészítés: asztalok vízmelegítés

Az óra leírása:

Jobb osztályokban agykoponya, nyak, váll az arc Gyengébb

Ábra I Abiwu Betti első fejmintázása. (Két órán át készült, 40 cm magas)

Ábra H

mintázó készletek bekészítése, letakarása fóliával. Télen: kézmosáshoz.

kezdhetjük a fejforma mintázásával, arckoponya viszonyának megállapítása, viszonya, majd a következő héten folytatjuk mintázásával. osztályokban először résztanulmányokat

mintázunk az arc alkotórészeiről. A résztanulmányok mintázásához gipszöntvényből sokszorosított terrakotta maszkokat is használhatunk.

Maga a fej is készülhet terrakotta

vagy gipszfejről, így mintázás közben tapintással is ellenőrizhetnek, ami élő modell esetén nem nagyon oldható meg...[\TECHNIKA\Technika.doc - terrakotta fej mintázása](#)

Ábra G A kiégetett kis fejeket ki is festhetjük (Szántó Sarolta, 8.

Mozdultvázlatok

Cél: *Látvány utáni tanulmány.*

Előkészítés: *padrendezés.*

Az óra leírása

Jól rajzoló osztályokban érdemes végigmenni a klasszikus sorozaton. Tömeg - vonalvázlatok különböző mozdulatokról, egyre gyorsulva, a végén krokizás, majd egy kidolgozott alak belső térben.

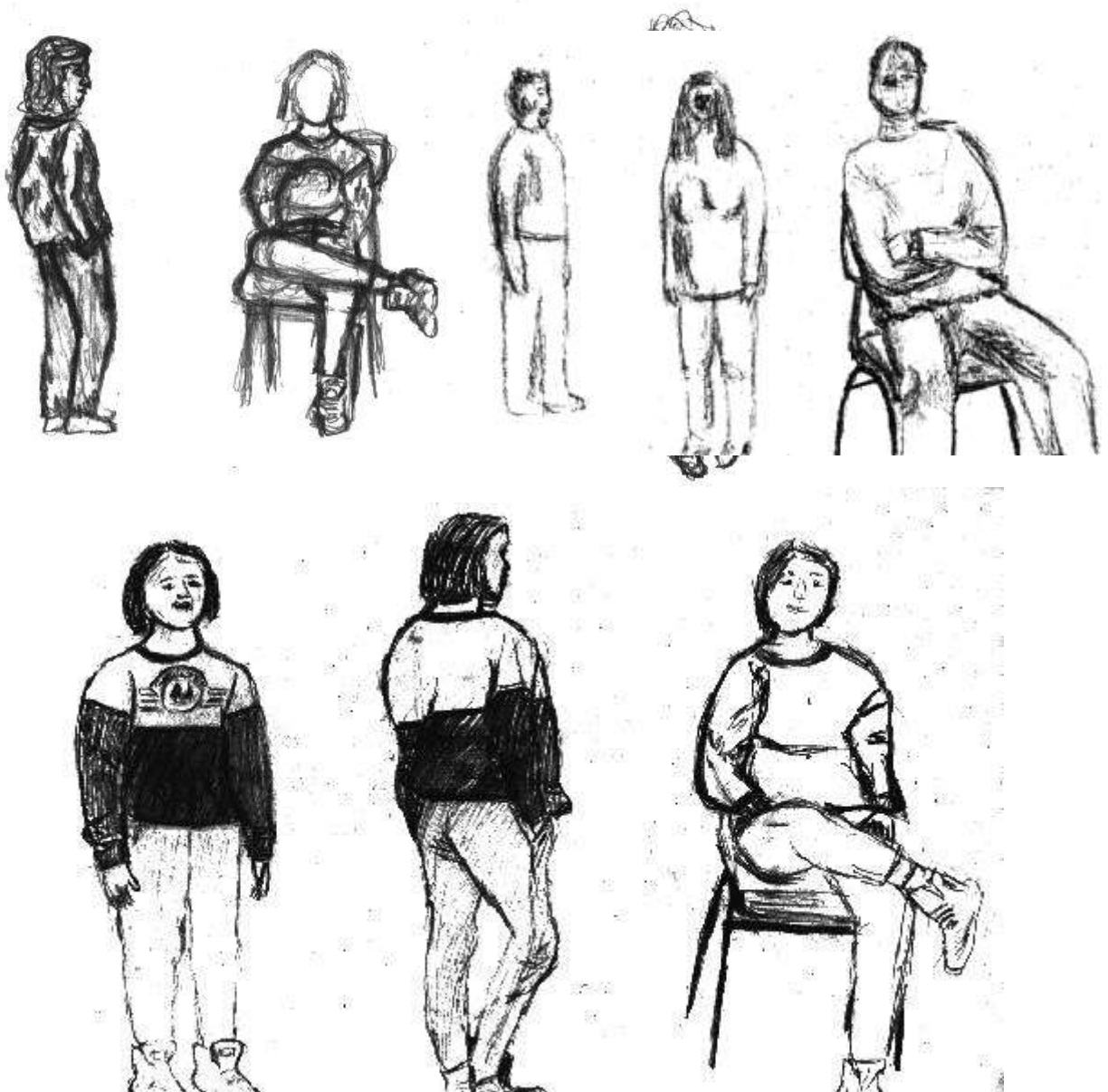
Gyengébb rajzolóknál vagy csak egy gyors gesztusfestés órát tartok alakrajz ürügyén, vagy az arc rajzolásához hasonló kitéréseket tervezek. Alakok gyűjtése pausz papírra, sablonrajz, stb. (Lásd szürrealista montázsok óra.)

Mozdulat vázlatok.

Az ötödikes óra mintájára. Egy, egy mozdulatra tíz-tizenöt percet adunk.

Mi valami ilyesmit szeretnénk látni.

Ez már kissé krokyszerű.

Alakrajz:

Barcsay Jenő Művészeti Anatómia LXVII
Barcsay Jenő: Ember és drapéria XLIII
Dürer: Gyermekkori önarckép 1484
Barcsay Jenő: Ember és drapéria LXVIII
Szabó Zoltán: Hátakt Vöröskréta

Alak átalakítása

Barcsay Jenő: Munkáslány 1928
Barcsay Jenő: Három alak 1968
Kiss Károly: A légiós
Modigliani: Nő nyaklánccal 1916

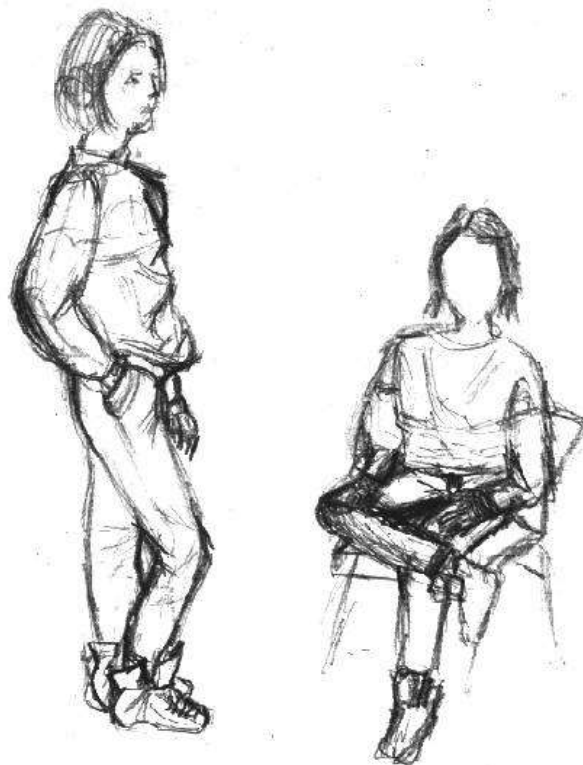
Technikák: ceruza

Szemléltetés: dia. Táblai bemutató.

Várható nehézségek

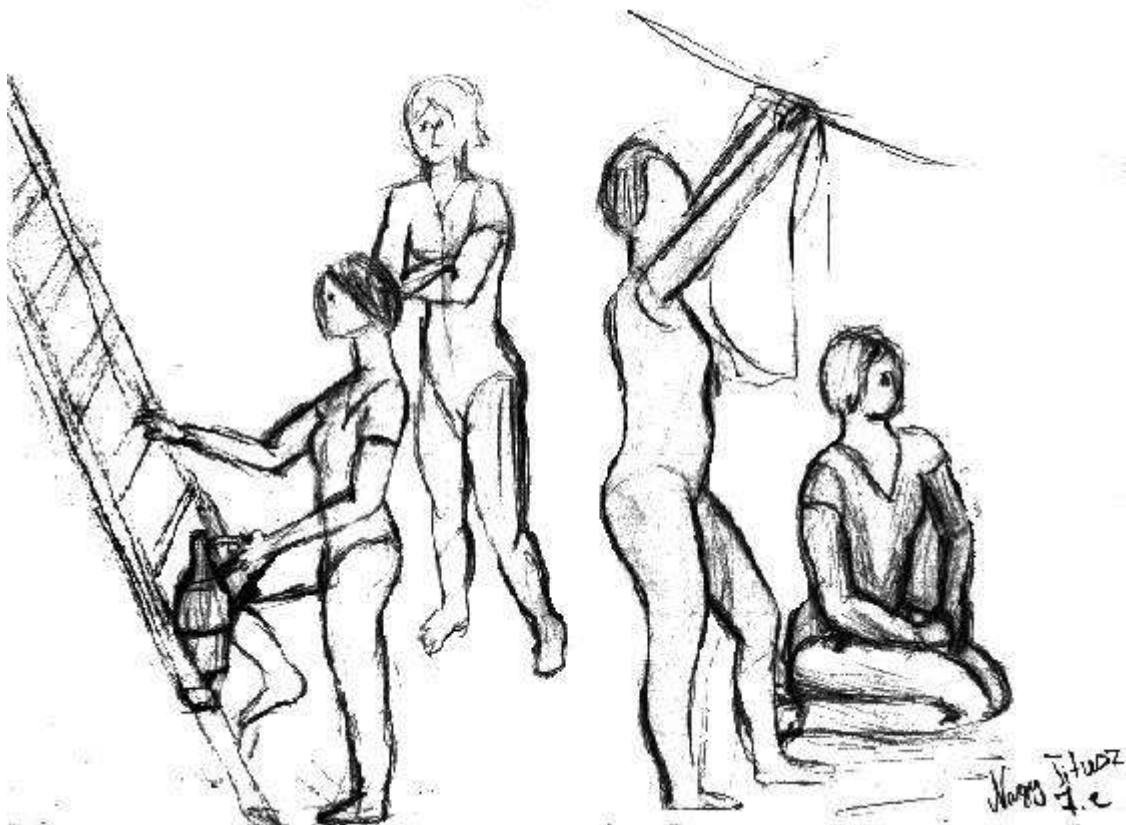
Inkább csak a bátortalanság okoz problémát.

1 D Az előzőeknél jóval egyszerűbb, de tömegében jól felvázlat.

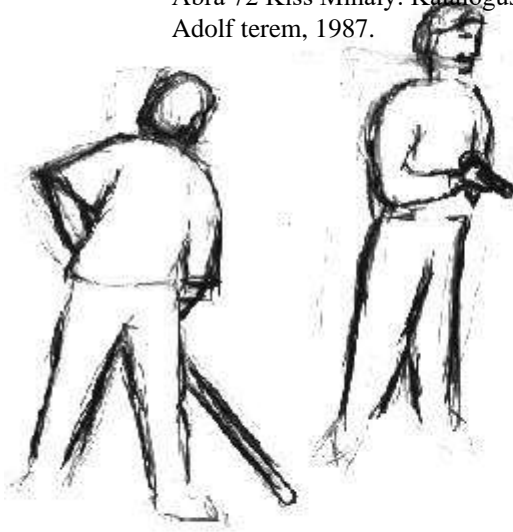

Mozdulat vonalas rajza.

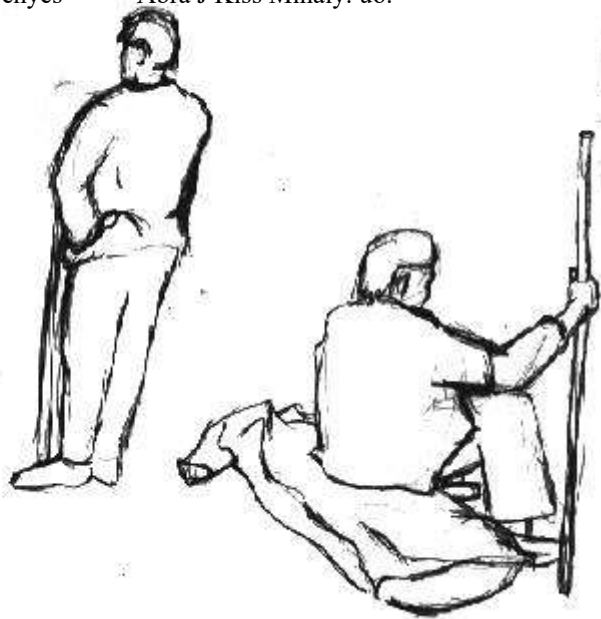
A mozdulatvázlatok után jöhet néhány mozdulat vonalas rajza. Sokkal több időnk erre sincs, de a gyerekek közben már kissé belejöttek az alakrajzba, gyorsul a tempójuk.

Ábra 72 Kiss Mihály: Katalógus. Fényes Adolf terem, 1987.

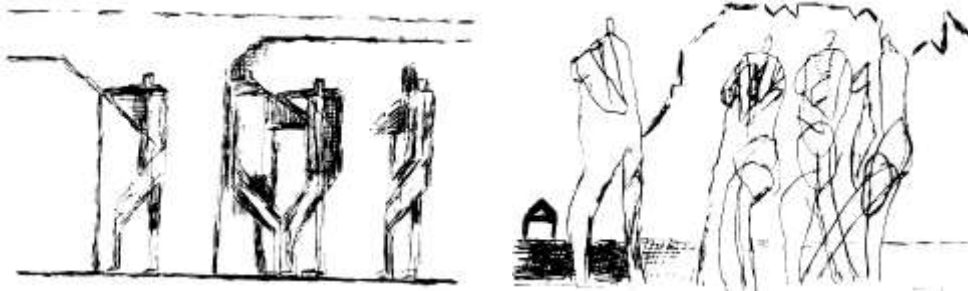
Ábra J Kiss Mihály. uo.

Kroki

A krockikat néhány perc alatt tesszük fel, sok lapot kell adjunk a gyerekeknek, legalább 10 lap egy órára.

A mozdulatvázolást fokozatosan is átvihetjük krockiba. A klasszikus krockihoz nem építünk belső vázat, rögtön a karaktervonalakat húzzuk meg.

Marquet: Nő napernyővel.

Ábra 74 Picasso: Festő és modellje. Szalai Zoltán: A kockától az aktig. Műzsák, 1988.

feldolgozás.

A mozdulatvázlatokat követő könnyű kis tematikus munkák.

Ha nem tervezünk elmélyültebb alakrajzot, akkor jöhet egy szabad

Továbblépési lehetőségek:

Enteriőr, illusztráció, vagy a munkáltató művészettörténet következő fejezete.

.Modell belső térben, ceruza

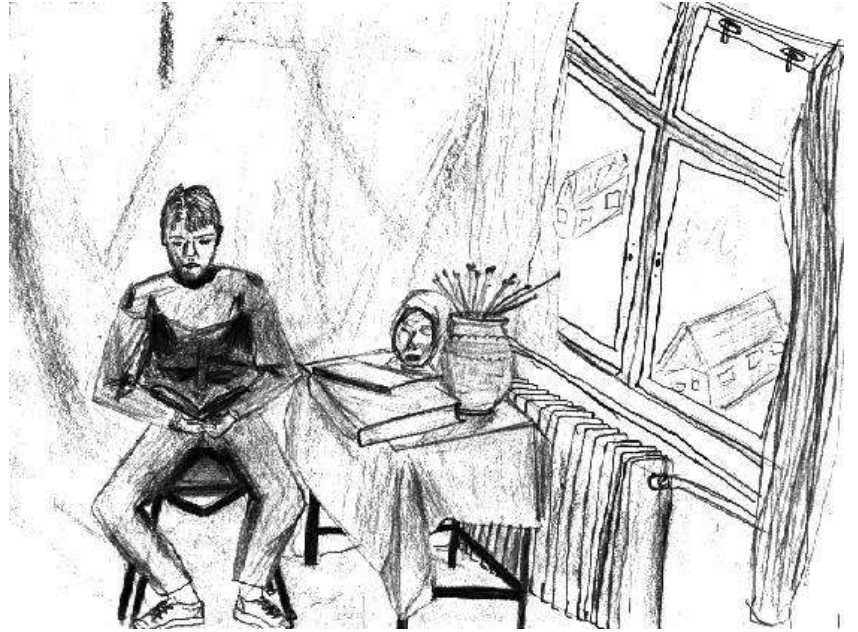
Cél: Látvány utáni tanulmány.

Előkészítés: padrendezés.

Az óra leírása

Mindenki képességei szerint vállaljon kisebb nagyobb részleteket, a legjobbak egész alakos enteriört.

Technikák: ceruza.

Szemléltetés: dia.

Várható nehézségek

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Továbblépési lehetőségek

Ha nem ragaszkodunk a művészettörténeti munkához, vagy ha a fejrész után nem tartottunk egy feldolgozás órát, akkor jöhet az alakrajz szabad feldolgozása. Hagyományosan egy akvarell is jöhetne, mi általában inkább megismerkedünk Cezannel.

Cezanne – Ábra 79 Chateau Noir, 1896-98 körül uo.

TORZS / NYOLCADI /

torzsai98.doc

(Műszaki hirtalomjegyzékhez: [2. Tartalomjegyzék.doc - Cezanne](#))

Cez. Művészettörténeti jártasság kialakítása, finom moduláció.

Ebőkészítés: Dídsor, falitáblák kikészítése, csendélet beállítás.

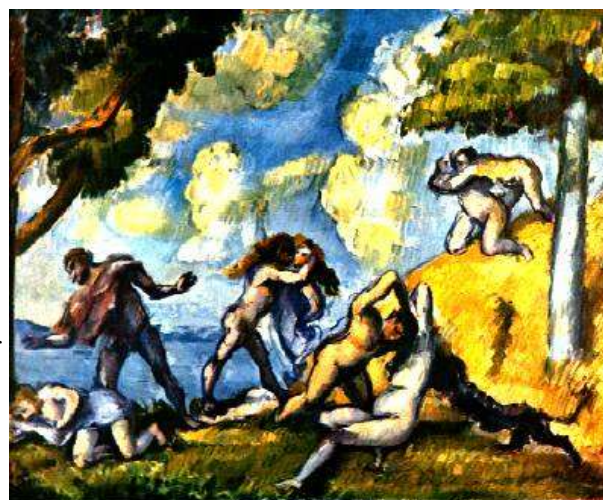
Az órá leírása

Alapötletb. tanulmányokhoz három órát is le lehet venni. Az elsőn szín és forma modulációkat végzünk, a másik két órán felépítjük a festményt.

Leonardo művészetelmélet és gyakorlata. Leonardoval eddigi kétszer

találkoztunk. Először amikor a reflexekre, az állandóan változó színre hívta fel a figyelmet, másodsor amikor a színek érzelmi kifejezéseivel foglalkozott. Nézzünk most tőle egy összegzést, alkotói programját:

"lelkünk harmóniából van alkotva, s a harmónia csak azokban a pillanatokban születik, amikor a tárgyak arányrendje láthatóvá illetve hallhatóvá válik. Nem lehetsz jó festő, ha nem vagy egyetemes mester, ha nem tudod művészetteddel utánozni a természet létrehozta összes formák minőségét; és nem hozhatod őket létre, ha nem szellemedben látod, s nem onnan rajzolod le őket."

Ábra 77 Szerelmi küzdelem. 1879

A századvég két nagy festői újítása, az impresszionisták színérzékenysége, az expresszionisták forma és

színkutatásai nagyon sok új eszközt adtak a festők kezébe. Cezanne volt az első aki az összegzésre vállalkozott.

Ábra K A gyilkosság. 1869/70 körül. Fritz Erpel: Paul Cezanne. Corvina, 1976.

Első képeim még a romantikus iskolából indult zaklatott expresszionistának mutatkozik. (Él az emberben a gyanú, hogy későbbi festészete a klasszikus művészeteszmény felé fordulás voltaképp egy olyan önformálás, ami nélkül egyszerűen megélhetetlen lenne az élet. Érdemes itt Mednyánszkyval összevetni Cezanne sorsát.) Megemésztette az impresszionista módszert is, de szilárdabb "múzeumibb" művészetre vágott.

"Monet csak egy szem. De micsoda szem!"

mondta egyszer.

Cezanne szerint minden látványnak van egy archimedesi pontja. Ami megragadja a szemünket, ami köré a képet építjük. A fenti képen ez a pont a piros ajtó. A másik uralkodó hatás, a látványt elárasztó zöld

Ábra L Sőt, apja kastélyába még egy édeskés allegorikus sorozatot is fest Tavas. Múzsák, 88/4.

reflexszínek.

A látványon a zöld és piros színek gazdag variációi figyelhetők meg. Cezanne, ahelyett hogy pontosan rögzítené a látványt, a színekkel választ olyan fokozatokat, amelyeken át lépésről lépésre juthat el a pirostól, a barnán át a zöldig.

Modulálásnak nevezi ezt a játékot. A zöld-barna-vörös különböző fokozatait viszi fel a képre.

Ebből a két elemből fogja felépíteni a képet. Ő azt mondja: +Realizálom a képet. A látványból indul ki, de azután már attól függetlenül komponál.

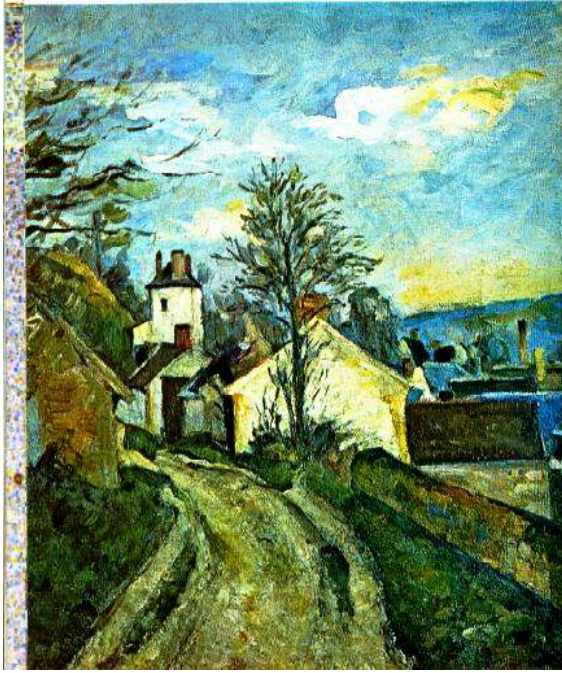
A moduláció útja. / A pirostól a zöldig /

A barnán át

A sárgán át

A feketén át

Ábra M Piero della Francesca: Madonna áldásosztó Jézussal és két anyjával. Művészet, 81/3

Gachet doktor háza. 1872. MT A rok. Egy jól szerkesztett impresszionista munka.

Ábra 1 Almák és narancsok uo. Egy klasszikus Cézanne

Ábra 83 A Mont Sainte- Victoire a Lauves dombok felől nézve. 1904 körül.

Ábra 82 Csendélet vizeskorsóval 1892/93 körül uo. Cézanne az, aki a legszerencsésebb kézzel tudta abbahagyni a képeit. Két befejezetlenségében is szilárd szerkezetű kompozíció. uo.

Falítábla: A Cézanne-i moduláció és realizáció.

Egy Cézanne festése

Egyéb diák:

Sasetta: Aquinói Szt. Tamás

Németalföldi hajó

Csendélet almával és süteménnyel

A Mont Sainte- Victoire a nagy erdei fenyővel

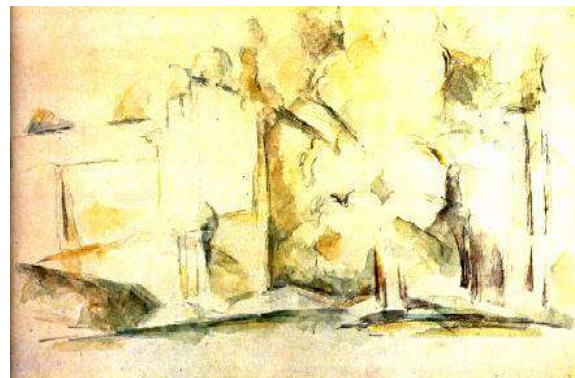
A fekete óra

Fessük fel egy lapra a látvány alapszíneit, majd fessünk közöttük összekötő utakat!

Vázoljuk fel a látványt, majd fessük meg a skáláról vett színekkel.

Átmenetek / Mozgásjáték /

Nehezebb osztályokban játékkal is felvezethetjük a feladatot. Átmeneti sorokat képezünk testtartások között. Utána a színpörön festünk átmeneti sorokat. Két szín főszín átmenete a köríven, a feketén, illetve a fehérén át.

Ezután valamelyik korábbi képet, vagy egy csendéletet festünk meg a skála árnyalataival.

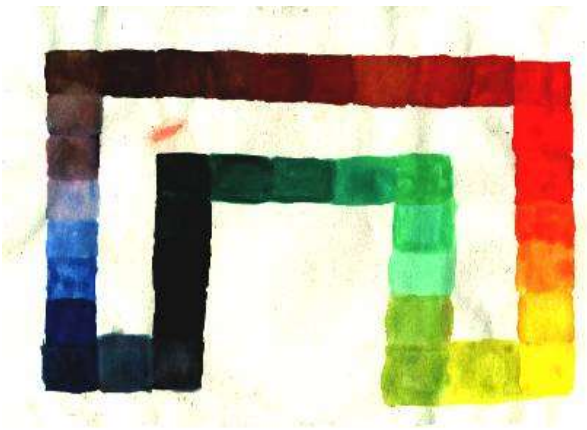
Technikák: akvarell, de inkább gouache.

Szemléltetés: dia, falitábla

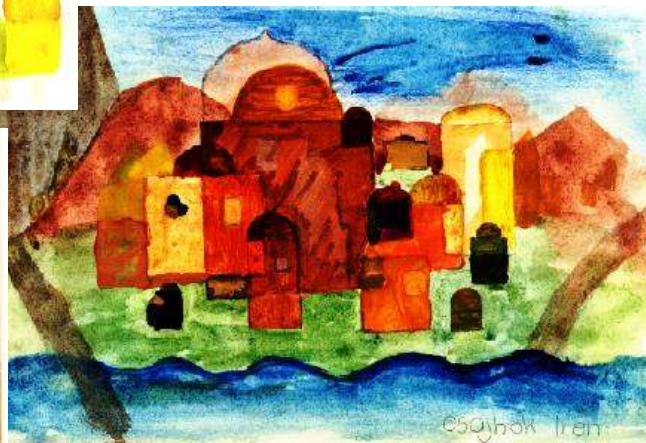
Várható nehézségek

Várható eredmény, néhány elkészült munka

A munkák persze túl sokat nem adnak vissza Cezanne módszeréből, a gyerekek inkább csak festenek úgy, ahogy addig tették.

Ábra O Irén megelőlegezi a kubista stílust.

Tovább lépés

Jobb osztályokban szánunk egy órát a posztimpressionista festőkre, kevésbé érdeklődőknek csak felvillantunk néhány képet, majd Matisse jön.

A posztimpressionista festészet

Cél: Művészettörténeti tanulmányok

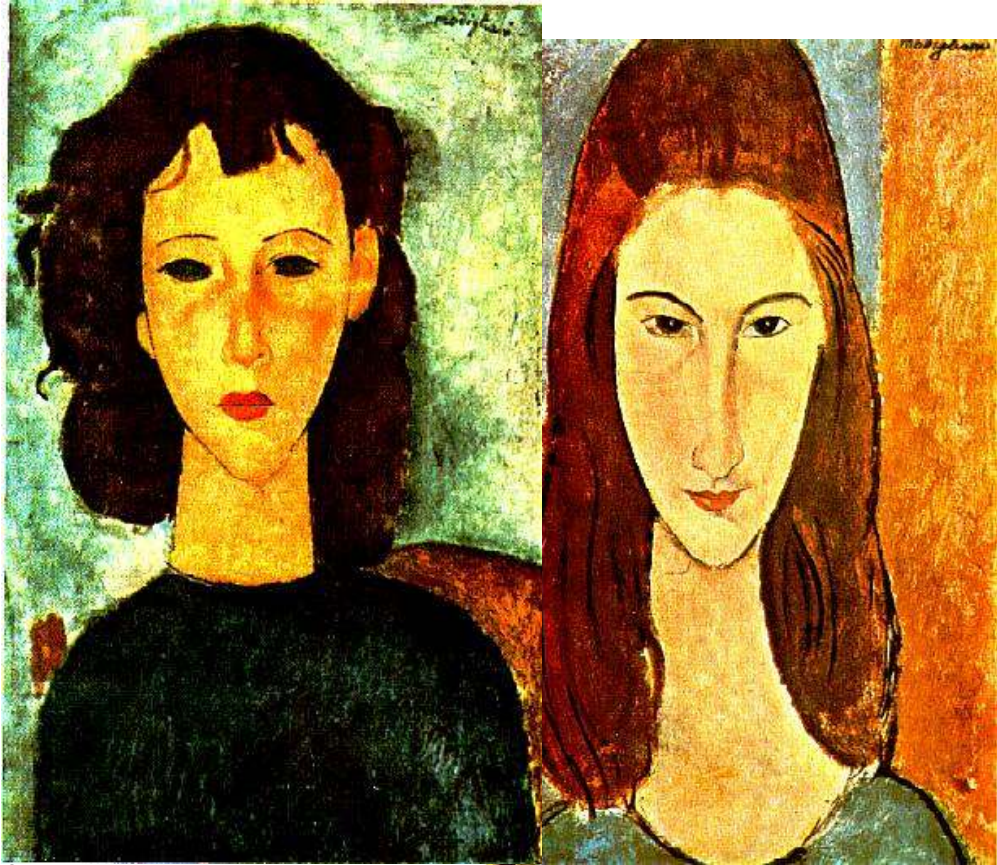
Előkészítés: diáor bekészítése.

Lezajlott az expresszionista, impresszionista forradalom, illetve náluk kevésbé zajosan, mintegy előkelőbb magaslatokon, megszülettek a szimbolista képek, a legjobb szemű festőtanoncok pedig már Cezanne képeit is ismerték. A gyarmatokról, a Távol keletről különös képek, szobrok áradtak Európába, de a kontinens határain belül is készültek ilyen fura képek. Tanulatlan, iskolázatlan - úgynevezett naiv festők festettek minden akadémiai szabályt megsértő képeket. Ha egy tanult festő festett egy képet, mindenki rögtön azt kereste, melyik skatulyába lehet elhelyezni, melyik iskolához tartozik. Ez az osztályozás egyre nehezebbé vált, részben mert a nagy irányzatok több ágra szakadtak, másrészt meg egyre több festő akadt, aki kilógott minden nagy irányzathoz. Nézzünk meg néhány korabeli, illetve később alkotó művészt, akiket általában posztimpressionistáknak szokás nevezni.

Ábra 87 Rousseau: A háború. 1894.

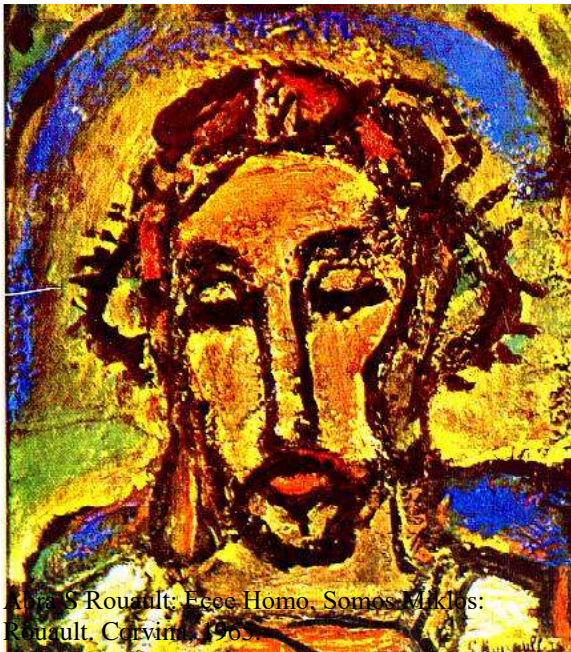

Ábra P Vallotton: Fürdőzők nyári alkonyatkor. (Részlet) MT.

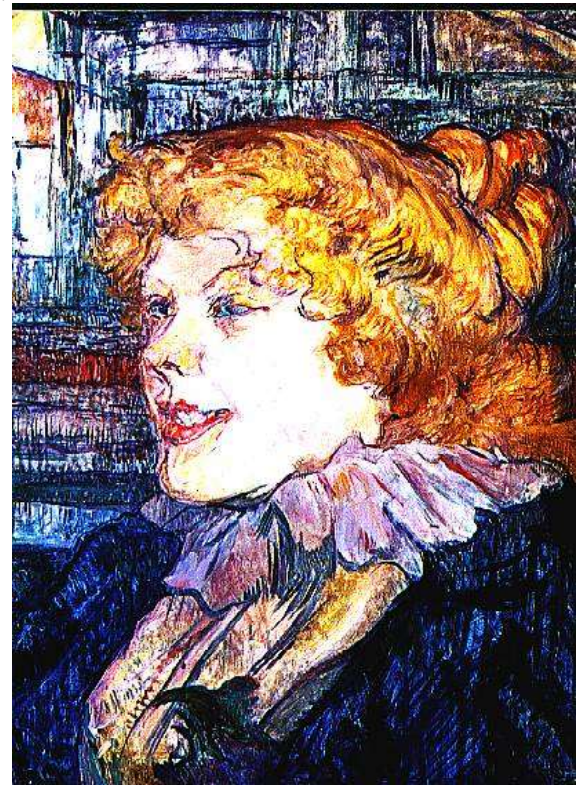

Ábra Q Modigliani: Kislány arcképe. Csorba Géza: Modigliani. Corvina, 1976.

Ábra 89 Modigliani: Jeanne Hébuterne, 1918. u.o.

Paul Gauguin: Eccc Homo, Somos Miklós: Gauguin. Corvina, 1963.

Ábra R Toulouse - Lautrec: Az angol lány.

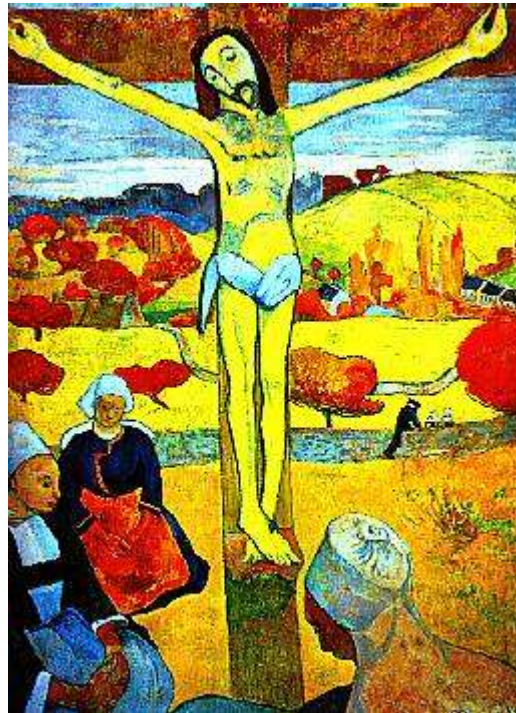
Ábra T U Gauguin: Ta Matete vagy A Piacon. 1892. uo.

Ábra V 96 Gauguin: Arearea. 1892.

Ábra W Gauguin: Két tahiti nő. Részlet.

Ábra 98 Gauguin: Sárga Krisztus. 1889. MT. Századvég és századelő.

Ha nem tartottunk, vagy nem tervezünk külön Matisse órát, akkor őt is itt vesszük. Ezen az órán általában nem jut idő a munkára. Túl sok a mesélni, mutatnivaló. A következő óra elején persze le lehet megint pörgetni a diákat, aztán dolgozik mindenki valamin, de nagyon ritkán sikerül már a sorozat elején ilyen erős érdeklődést kelteni. "Befejező óráként" is tálalhatjuk, azaz akinek nem tetszik az új ajánlat, az korábbi félbehagyott munkáin dolgozik, vagy más változatot készít. Itt feltétlenül mutassuk be a hazai posztimpreszionizmust, és Csontváryt. Vele persze már korábban találkoztunk, de itt tudjuk közegébe helyezve bemutatni.

A szecesszió

Ábra X G. de Feure: A kísértés. 1895 MT A századvég ..

A szecesszióra persze külön órát is áldozhatunk.

Ábra Y Klimt: Salome uo.

Ábra 101 Nagy Sándor: Pelleas és Melisadné.
Szabadi Judit: A magyar szecesszió művészete.

Ábra ZGulácsy Lajos: A varázsló kertje
(részlet) Lélek és forma. MNG. 1986/2

Gergics Ágnes tanítványainak munkái

Egyes művészek munkásságát is feldolgozhatjuk egy-egy órán.

Giacometti. Zeke Anikó Tanítványainak munkái.

Technikák: szabad technika.

Szemléltetés: Diasor, falitáblák.

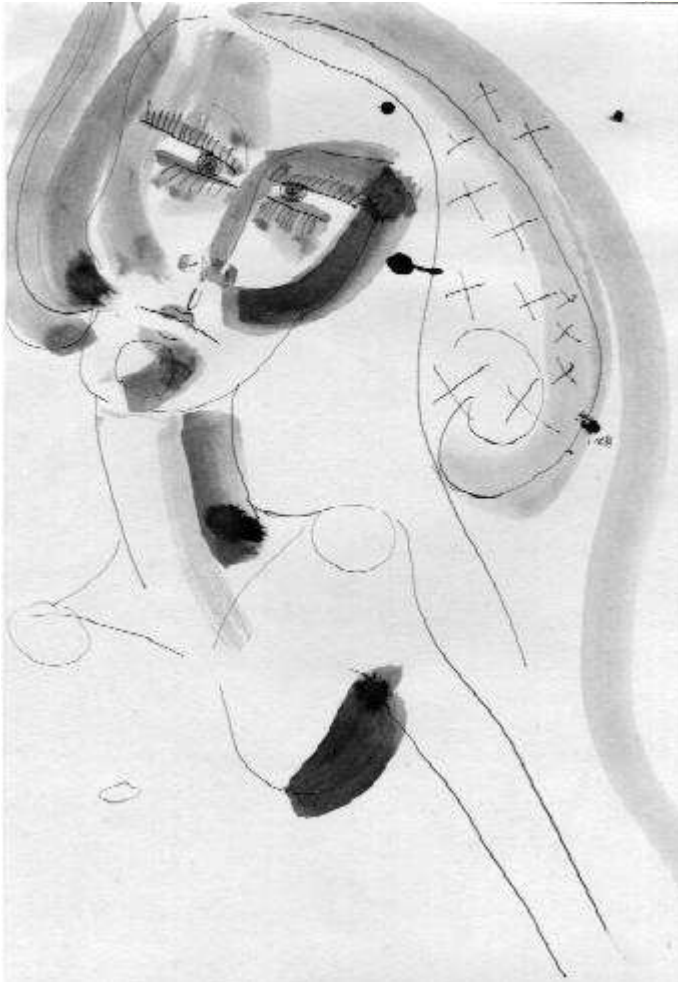
Várható nehézségek

Kissé unalmasnak tűnik az óra.

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Amikor dolgoztunk, általában korábbi munkákat fejeztek be, vagy Modigliani, Gauguin utánérzések születtek.

Továbblépési lehetőségek:

Matisse jöhet, vagy a kubista forradalom.

Matisse és a Fauves/ TORZS / NYOLCADI / tor84al98.doc

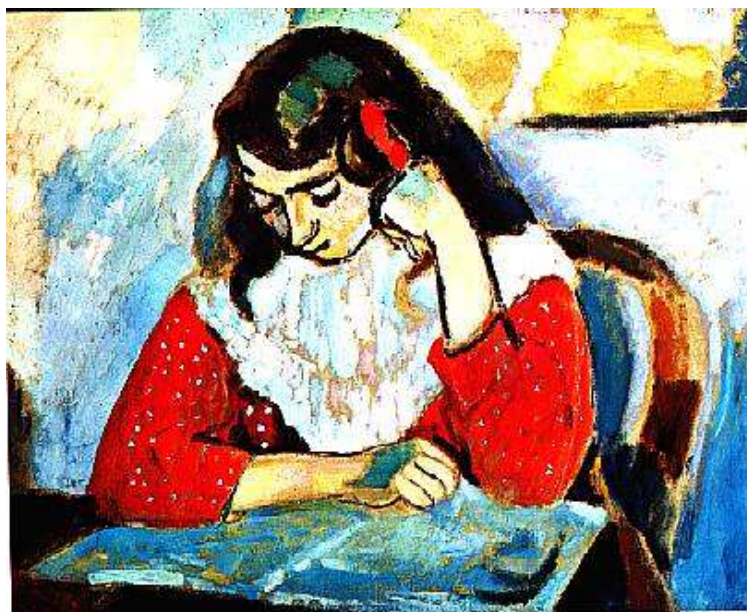
(Vissza a tartalomjegyzékhez: Fauves)

Cél: művészettörténeti tanulmány.

Előkészítés: Diasor.

Az óra leírása

Az irányzat ugyan csak 1905-6 táján alakul csoporttá, de Matisse már 1900 előtt ebben a stílusban fest. 1899-ben megveszi Cezanne három fürdőzőjét. Cezanne modulációja és realizációja a minta, de ő sokkal expresszívebben komponál. Voltaképp expresszionisták a vadak is, de festői, franciás könnyedségű expresszionisták. "Amiről én álmodom, az az egyensúlynak, tisztaságnak, derűs nyugalomnak a művészete, amely minden zavaró vagy lehangoló körülménytől mentes. Olyan művészet, amely minden szellemi lényre, legyen az üzletember vagy író, olyan csillapítóan hat, mint valamilyen idegnyugtató, vagy akár egy kényelmes karosszék, amelyben fizikai fáradtságát piheni ki az ember. "

Ábra 103 Matisse: Olvasó lány. 1906

Ábra 104 Matisse: Aranyhalak. 1912. Wall Calendar 1995.

Ábra AA Matisse: A román blúz MT

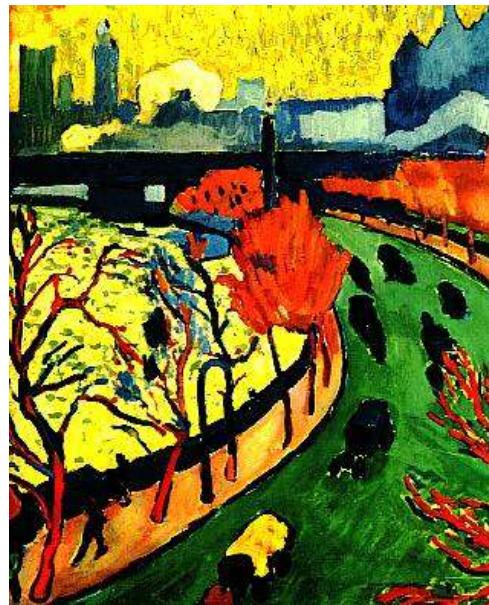
Ábra 106 Matisse: Almák rózsaszín terítőn. W. Calendar

Ábra BB Matisse: Kosár narancsokkal. W. Calendar.

Marquet: A Quai des Augustins Párizsban. MT.A Fauve-ok közé tartozik, de képei inkább jól szerkesztett, játékos impresszionista munkák.

Ábra 110 Derain: A Westminster hid. 1906 uo.

Technikák:
Akvarell,
tempera,
gouache.

Szemléltetés: Diasor. Falitábla
Várható nehézségek

Afféle örömfestés, rajzolás óra, jó alapokkal rendelkező osztályban az egyetlen gondot, egy újonnan átvett osztályban, a serdülők gyermekszereppel szembeni ellenállása okozhatja. Nem szeretne olyan képet festeni, mint egy gyerek.

Ábra 109 Vlaminck: A halastó. uo.

Várható eredmény, néhány elkészült munka

szinte mindig Picasso, vagy a kubizmus.

Tovább lépési lehetőségek

Analitikus kubizmus

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése.

Az óra leírása

Jól motivált osztályokban külön órát szánunk az analitikus, illetve a szintetikus kubizmusnak. (Akár három külön óra is tartható. Analitikus kubizmus, szintetikus kubizmus, Picasso.) Gyengébb osztályokban a szintetikus kubista képpel indítunk, az analitikus technikát választható feladatként tálaljuk. A művészi hajlamú, jól rajzoló, festő, intellektuális beállítottságú osztályokban Cezanne levélbeli megjegyzésével indítunk, bemutatjuk a kubisztikus reneszánsz rajzokat, a néger faragványokat, formaelemzésekkel vezetjük fel az óra témáját.¹ Gyengébb osztályokban inkább Picasso életútját mutatom be sztorizgatva, az Avignoni kisasszonyokig, majd az analitikus kubista festés kibontakozását.

Picasso

(1881-ben, Malagában /Spanyolország/ megszületik a kis Pablo Ruiz. Apja festőművész, rajzot oktat egy művészeti iskolában, a kis Pablo tízéves korától szintén az iskolában tanul. 14-éves korában megfesti első képeit, amelyekkel csodagyerek hírébe keveredik. /Elsőáldozó /1895-96/ 1900-ban utazik először Párizsba. 1904-ben itt is marad.

Lát, megemészt mindent. Kék és rózsaszín korszak

Önarckép /1901/, Nő kék kalappal /1901/, Abszintívó nő /1901/,

Elhagyatottak /1903/, Az élet /1903/, Nő varjúval /1904/, Nő ingben /1905 körül/.

A kubizmus születése.

Picassót az 1906-os években valami nagyon nyugtalanítja. Olyan beállt a művészet világa. Festenek az impresszionisták, expresszionisták, posztimpresszionisták. Jájra a kiállításokat, múzeumokat. Megnézi Cezanne képeit, tudja, hogy valamelyik levelében leírta: " A természetben minden három alapvető idom, a gömb, a kúp, és a henger szerint alakul." A

természetet a henger, a gömb és a kúp formáiból kell alakítani, s az egészet távlatba állítani, úgy, hogy egy-egy tárgy vagy sík

valamennyi oldala a központ felé fusson."

Ábra 112 Andrea del Sarto: Mozgó figurák. Térforma-szín.

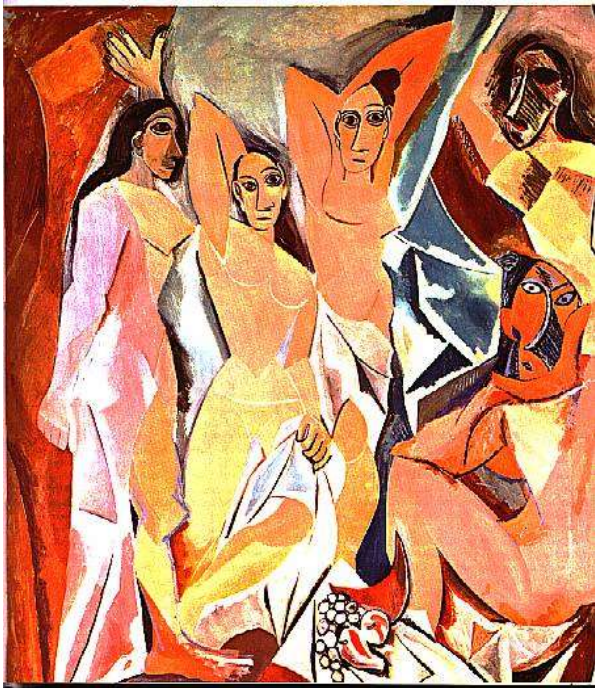
¹ Lásd a

Ábra CC Észak-ausztrál kéregfestés. Bodrogi Tibor: Törzsi művészetek. 1.

Ábra DD Maszk. Nigéria. Bodrogi Tibor.

Ábra FF Picasso képén már szinte minden síkba van forgatva, csak néhány folt emelkedik térbe. Kékruhás nő. 1941. Read.

Elkezd vázlatozni az Avignoni kisasszonyokhoz, végül 1907-ben megfesti. A kép jobb oldalának két alakja a kubizmus születése. Térkezelése még nem egységes, a kép egyes részletei még dekomponáltságot mutatnak. Az orrok kiemelkedésére másutt nincs példa, és nem látunk átvezető foltokat sem.)

Ezzel megszületett a kubista festőiskola, amely persze aztán sok ágra szakad.

Nemes Lampérth József megmarad a reális térbeli formánál, de síkokra bontja, mintha fából lenne kifaragva. Háttal álló női akt. 1916. A kubizmus, Gondolat, 1975.

A korai kubista képek visszafogott színűek (Picassót kivéve), általában a látványt bontják síkokra, és finoman "kiengedett vonalakkal" mozognak a sík és a tér között.

Feladat:

Analitikus kubista kép csendeletről

A legegyszerűbb megoldás, ha a pontos látvány utáni rajzot átalakítjuk "fából faragott képpé", ezt már hatodikban, hetedikben is megtettük.

A síkokat aztán finoman kiengedjük a térbe, átvisszük egymásba. Ezt a táblán be is mutatom.

Persze az előző években már készítettünk kubista kompozíciókat, ezeknek az emléke árnyalni fogja megoldásainkat. Amúgy sincs éles választóvonal analitikus és szintetikus kubizmus között, utóbbi majd szinte teljesen eltűnteti az axonometrikus teret a képből.

Technikák: szabad technika, javasolt a zsírkréta, tempera, akvarell.

Szemléltetés: Diasor, falitáblák.

Várható nehézségek

A nehezen elinduló gyerekeknek egyszerű csendélet látvány utáni rajza ajánlott, mértani átalakítással.

Ábra GG Juan Gris csendéletén a reális forma helyenként finoman eltűnik, belemosódik a környezetébe. T.F.Sz.

Várható eredmény

1 S Fafaragás fej.

1 E Gyakorlatilag látvány utáni tanulmány szögletes testekről, kissé axonometrizálva, és egy-két helyen egymásba rajzolva a testeket.

1 F Síkból összerakott fel.

5

1 G egy teljes félreértés. fejből festett, sematikus axonometrikus kép.

Végül két munka a Barcsay körből, ahol az általam ismert műhelyek közül a legmagasabb szinten művelik a gyerekek a kubista technikát. (Lásd: műhelyek.)

A kör néhány munkájáról csak alaposabb szemügyrevétel után derül ki, hogy nem akadémiát végzett festők alkotásai.

Továbblépési lehetőségek:
Szintetikus kubizmus.

Szintetikus kubizmus

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése.

Az óra leírása

Az analitikus kubizmus elvégezte a perspektív térszemlélet trónfosztását. Néhány izgatott hónap után, logikusan következett be a síkkompozíciók korszaka. Itt a legkönnyebb ugyanis komponálni.

Ha korábban nem foglalkoztunk vele, most mindenképpen érdemes kollázsokat készítenünk. A látszat ellenére nehéz feladat, mert a gyerekek azonnal montázsban kezdenek gondolkodni. A kivágásokat nem formai, hanem jelentésbeli tartalmuk szerint használják. A szintetikus kubista órán sok gyerek indul el a minimál art, illetve az absztrakció felé.

Ábra HH Metzinger: Az uzsonna. 1911. MT.

Ábra II Picasso: Három táncos. Read

Metzinger képe átmenetet mutat az analitikus és a szintetikus módszer között. Picasso munkáján fauve előkép érződik.

Várható eredmény:
Igen szép munkák várhatóak.

Néhány szép munka a Barcsay körtől:

Technikák: szabad technika.

Szemléltetés: Diasor, falitáblák.

Várható nehézségek

Nem igen akad.

Továbblépési lehetőségek

Általában kubista plasztikák, vagy az ablakra helyezett fotókról másolt képek. Kiegészítő feladatok 8. o.). Esetleg tematikus munka, vagy nonfiguratív tanulmányok.

Kubista plasztikák/

Cél: művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: a mintázás anyagainak, eszközeinek kirakása, diasor bekészítése.

Leírás:

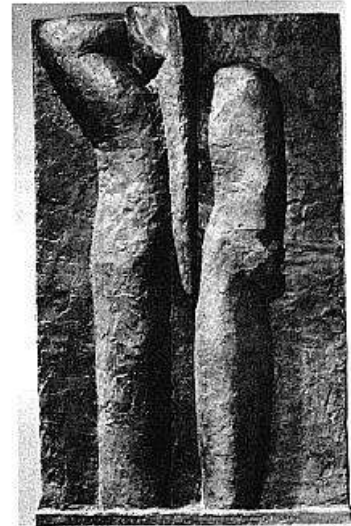
Kubista plasztikákat vetíték:

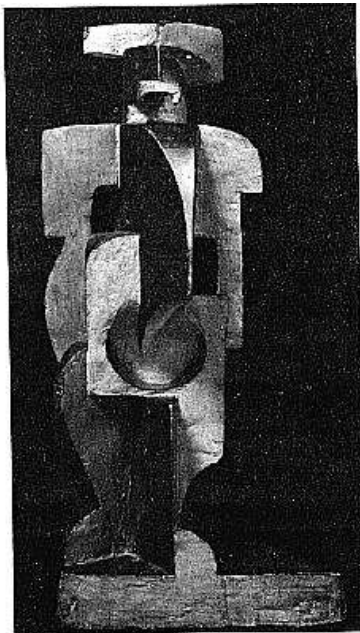
Ábra LL Picasso: Női fej. Read: Mod. szobr.

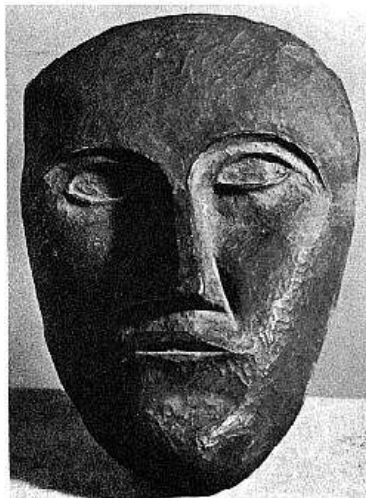
Ábra 131 Matisse: Hátakt. 1909 uo.

Ábra KK Matisse: Hátakt, 1929 uo.

Ábra NN Juan Gris: Harlekin. 1917. uo.

Ábra MM Picasso: Női fej. uo.

Ábra 127 Brancusi: Pogány kisasszony. Művészet, 82/2.

Maszk átalakítása kubista plasztikává.

Érdekes játék, a gyerekek igen kedvelik, hogy egy gipszmaszkba agyagot nyomva (ehhez persze ki kell rakni vagy négyet) arcformát nyerünk, majd átalakítjuk kubista arccá.

Tarthatjuk az órát soktechnikájú óráként is, mindenféle más anyag bevonásával. Pl. cell plasztikák is készülhetnek.

Absztrakció /A mondriani út /

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése.

A nonfiguratív festés három ágát külön is bemutathatjuk. (Az expresszionizmusból induló, a tárgyi és a konstruktivista irányzatot.) A konstruktív úttal hetedikben, a Lantos feladatsor kapcsán már elég alaposan foglalkoztunk, itt ezért elhagyhatjuk. A misztikus nonfiguratívizmus pedig a szürrealizmusnál kerül elő. Ha közvetlenül a kubista óra után tartjuk, akkor a tárgyi világból induló absztrakció útját követjük.

A festők mindig is elgyönyörködtek a tubusok, tégelyek színeiben, a paletta festékhalmában, a festékes törőrongyokban. a XIX. sz. közepén ez fokozatosan megérleli a tárgy nélküli festészet gondolatát.

Az óra leírása

Művészettörténeti változat

Jobb osztályokkal megint csak egy történeti áttekintéssel indítok. Az 1800-as évek közepén egy író leírja látogatását egy festő műtermében. Pompás keretben egy kis kartonlapocska volt kitéve a falra. "Ez a néhány ecsetvonás ábrázolni semmit sem akart, mégis oly szerencsésen vetette oda őket festőjük, hogy egyetlen kép se jöhetett nyomukba a két szobában, bármilyen tökéletes volt is a megformálásuk, bármily izgató a tárgyuk, mondom: e színösszhangzat viharos örömet váltotta ki."

/Vittorio Imbriani: La Quinta Promotrice Werner Hofmann: A modern művészet alapjai 134. o/

Ugyanekkor írja egy angol művészeti író a következőket:

"A színek és a vonalak rendje a zenei kompozícióval analóg művészet, teljességgel független a tények ábrázolásától. Nem szükséges hogy a jó színkezelés bármi mást is ábrázoljon, mint önmagát. Fénysugarak adott viszonyaiból és rendjéből áll, nem pedig valaminek a képmásaiból." /Ruskin: Stones of Venice 1853 W.H. 132. o./

Delacroix is hasonlóról beszél:

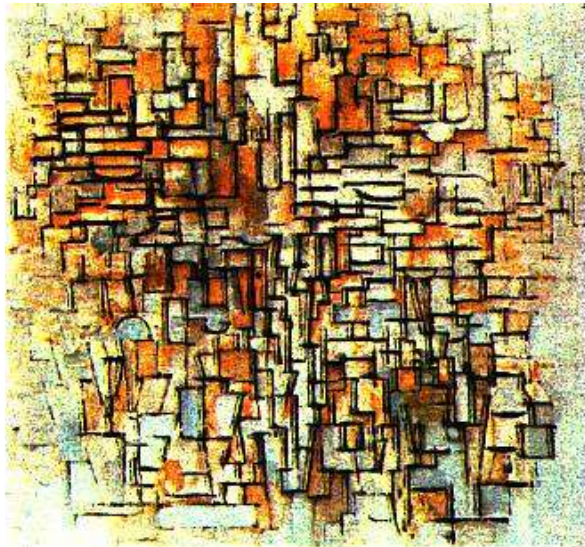
"Színek, fény és árnyék adott rendjéből áll össze a benyomás. Ezt

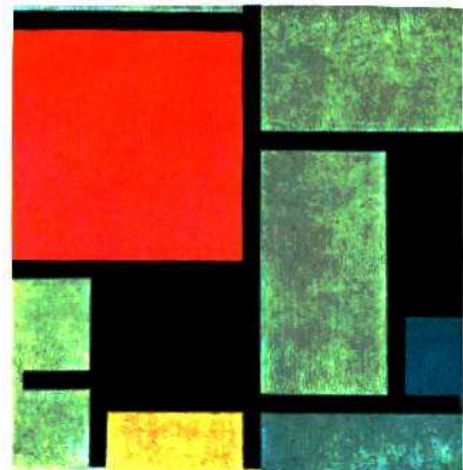
Ábra Mondrian: Kék fa. TFSZ

Ábra OO PPMondrian: Horizontális fa. 1911 Read

Ábra RRMondrian: Kompozíció 7 TFSZ

Ábra QQ Kompozíció: Vörös, sárga és kék.

nevezhetnénk a kép zenéjének. Mielőtt felismernénk, mit is ábrázol egy kép, amikor egy katedrálisba belépve túlságosan messze vagyunk a műtől, hogysem tartalmát kivehetnénk, gyakran már akkor hatalmába kerít ez a mágikus összefüggés." /W.H. 133. o/

Ilyen előzmények után nem csoda, ha a szintetikus kubista kompozíciók, vagy az expresszionisták hullámzó színfoltjai előbb-utóbb elveszítik

minden konkrét kapcsolatukat a látvánnyal. Megszületik a tárgy nélküli, absztrakt vagy nonfiguratív festészet.

Kövessük az egyik jelentős irányzatát, amely a látványt egyszerűsíti nonfiguratív alkotássá!

Magyarországon Barcsay Jenő az egyik legismertebb mestere a tárgyi nonfigurativizmusnak.

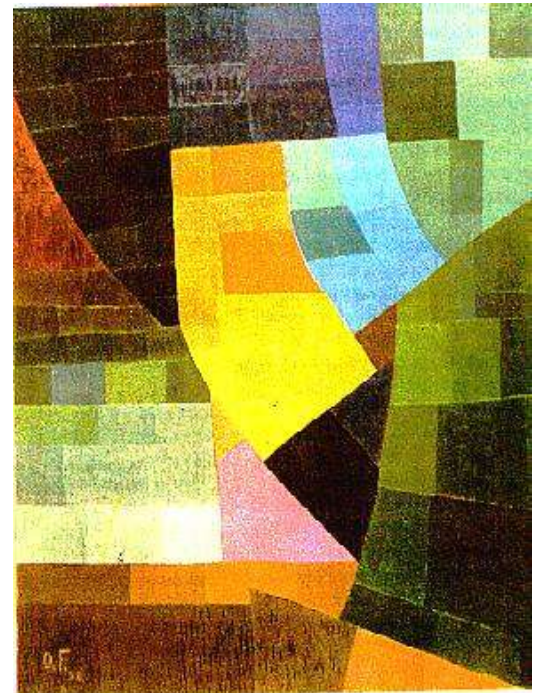
Egyéb diák:

Mondrian: Világítótorony

Westkappelnél

Mondrian: Ovális kompozíció

Barcsay Jenő: Tűzfalak

Ábra TT Freundlich: Kompozíció 1930 uo.

Ábra SS Dove: Cím nélkül. M. Flex.

Barcsay Jenő: Kompozíció

Keserű Ilona: Sírkövek

La Moal: France Composition 1958

Larionov: Rayonizmus; 1911/

Mary Callery A 1960/ Mary Vieira:

összehúzóds 1959

Leck: Kompozíció 1922

Reichel: Akvarell

Elemző változat

Gyengébb osztályokban a művészettörténeti áttekintés előtt megnézzük egy nonfiguratív kép születését.

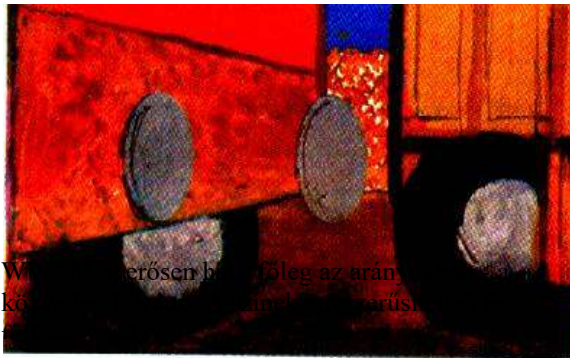
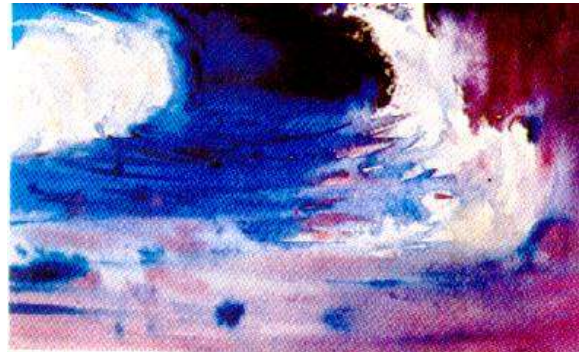
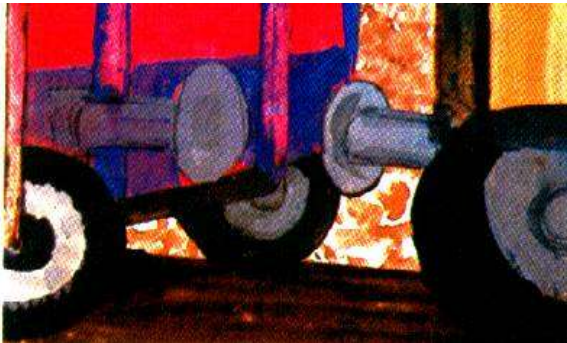
Ábra UU Barcsay Jenő: Rózsaszín kapu. Petényi Katalin: Barcsay Corvina, 1974.

Egy nonfiguratív kép születése. (Elemzés)

Tilles Béla: Vizsgálódások a múltól az élményforrásokig.

Bodó Károly "Festmény"-éről. Művészet, 77/7.

"Bodó Károly "Festmény"-ét vizsgálgatva azonnal szembetűnik, létrejöttéhez két - látszólag teljesen különböző tárgy adta az indítékot.

W... erősen... főleg az arány...
ké... arány... arány...

VV A látványt szinte impresszionisztikus frissességgel rögzíti. A víz és a hullámmozgás érzékeltetése hibátlan.

Ábra A motívum egyszerűsödik és rendeződik. Kezd kialakulni a képtér 1. 618: 1 arányú tagolása (tengelye a kék folt és a baloldali vagon széle.)

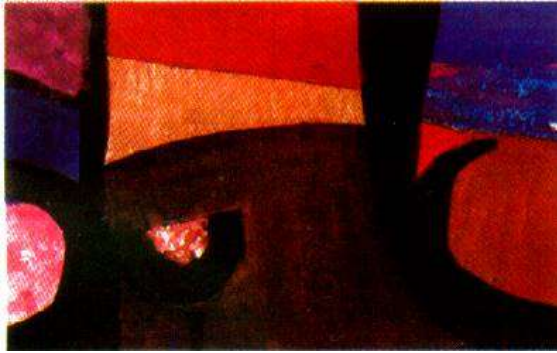
Ábra NA hullámmozgásullámmozgás rendezettebbé és rajzosabbá válik. A képbe más, csak a rendezést szolgáló elemek is bekerülnek. A színrendezés a hosszanti tengely körül megfordul.

Ábra Már csak a leglényegesebbek maradnak, a formák kapcsolódása a mozgásra utal. Jobboldalt megjelenik a víz-motívum és egy sötét szarv-forma, a kerék egyszerűsítése.

Ábra XXA hullámmozgás - közvetlen ábrázolás helyett - a nagy formák viszonyában jelentkezik. A vasút motívum néhány eleme is megjelenik, de a jobboldalt behajló sötét forma még idegen.

Ábra YY A két kép egyesül. Az eredmény még nem kielégítő: néhány zökkenő formakapcsolódás és a színek kissé tételes felrakása miatt még egy változat készült. (Túlságosan uralkodik a közepén levő barna, a fölötte levő sárga és vörös merev. A sötét függőlegesek inkább szétvágják, mint összetartják a képet.)

Ábra ZZ A formátum rövidebb lett, a rokon színek közelednek egymáshoz, a kép színjellege meleg, a kék ellensúlya kissé kevés. A ritmus pontosabb, gördülékenyebb. A közvetlen ábrázolás helyett csak utalás és a formák ritmusa adja a mindkét tárgyban azonos témát: a MOZGÁST. Ez már főbb pontjain a végleges kép.

Ábra AAA A kész kép.

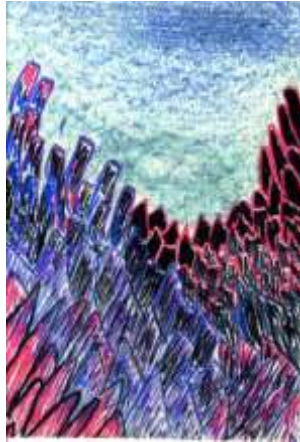
Technikák: szabad technika.

Szemléltetés: diasor, falitáblák

Várható nehézségek

Nem túl problémás óra. Néhány gyerek esetleg a szülői házból hozott ellenérzéseknek ad hangot: Mi értelme ennek az egésznek?

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Továbblépési lehetőségek:

Az expresszív absztrakt jön,

Adott látvány redukciója néhány lépésben nonfiguratív képpé.

esetleg egy kis vizsga

Ábra BBB Kandinszkij: Impresszió vasárnap.
1910 MT

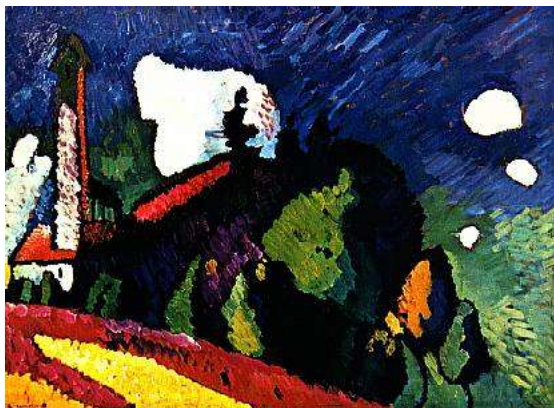
Absztrakció /Kandinszkij/

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése.

Az óra leírása

Az elmúlt órán a szintetikus kubista irányzat nonfiguratív festészetbe torkolló útját ismertük meg. Az első legújabb kori absztrakt festmény azonban nem ezen az úton született. Kandinszkij. Az expresszionista kép elveszítette minden kapcsolatát a látvánnyal.

Ábra CCC Kandinszkij: Tájkép toronnyal. 1909.

1911

Ábra EEE Kandinszkij: Az első absztrakt akvarell. 1910.

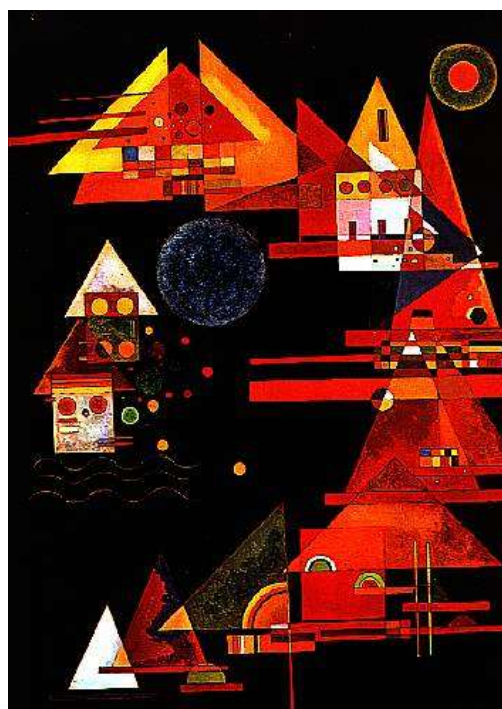
1-3

67

Egyéb diák:

- Marc: Vörös Lovak/ Az álom
- Winter:
- Baumeister:
- Martyn Ferenc:

Kandinszkij: Cikk-cakk vonal.

Kandinszkij: Körív csúcsokból.

Ha nem szánunk rá külön órát, itt jöhet még a: **Misztikus nonfiguratívizmus** figuratív elemeket tartalmazó, illetve tisztán nonfiguratív ága.

Ábra DDD Franz Marc: Küzdő formák. 1914

Arp: Torzóné asszony hullámos kalapban
Pevsner: Szürkeskála
Malevics: Szuprematista kompozíció

Technikák: szabad technika.

Szemléltetés: Diasor, falitáblák.

Várható nehézségek

Nem szokott problémát jelenteni.

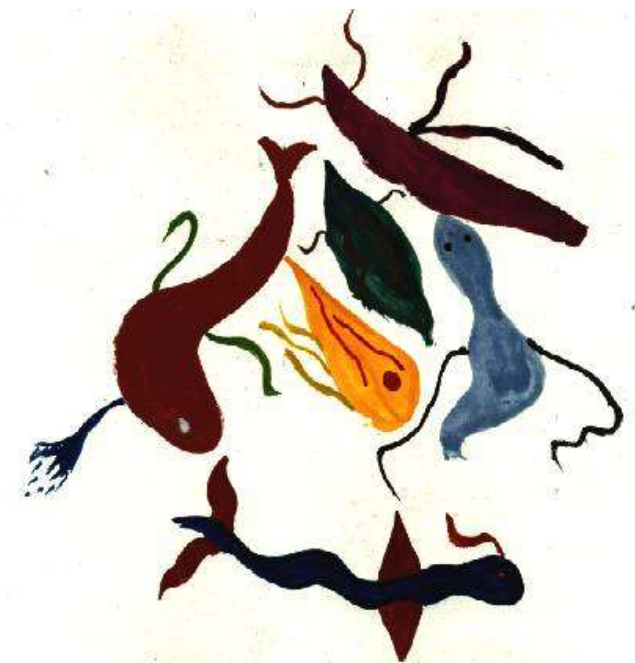

Ábra GGGMeistermann: Kék vörösek között. 1911
Lützeller.

Ábra FFFMartyn Ferenc: Ír király, 1943. Életmű
kiállítás katalógusa, 1978. Bp.-i Történelmi Múzeum

Várható eredmény, néhány elkészült munka

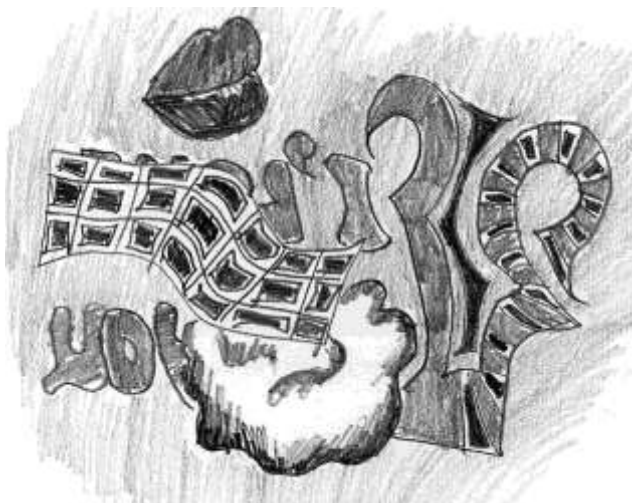

Továbblépési lehetőségek

Vehetjük még a konstruktívizmust, a misztikus nonfiguratívizmust vagy az akciófestést, a Minimal artot, de általában egy technikai játékok óra után inkább a szürrealista órák jönnek.

Ábra HHH Érdekes egy technikai játék órát is tartani. Nonfiguratív órát követő monotípiázás eredménye, Abiwo Bettitől.

A szürrealizmus

Cél: Művészettörténeti tanulmány.

Előkészítés: Diasor, kellékek bekészítése.

1. Dramatikus játék

Ha valamelyik osztályban vállalható a játékhelyzet, érdemes egy dramatikus felvezetést tartani.

+ A játékbolt meglevő kirakata.

+ Játékok kellékekkel, majd véletlenszerűen összeálló csoportok játsszák tovább eredeti szituációikat.

Majd a "B." változat

2. Művészettörténeti indítás.

Lautreamont az 1800-as évek végén azt írta: "Szép, mint egy esernyő és egy varrógép véletlen találkozása a boncasztalon. "

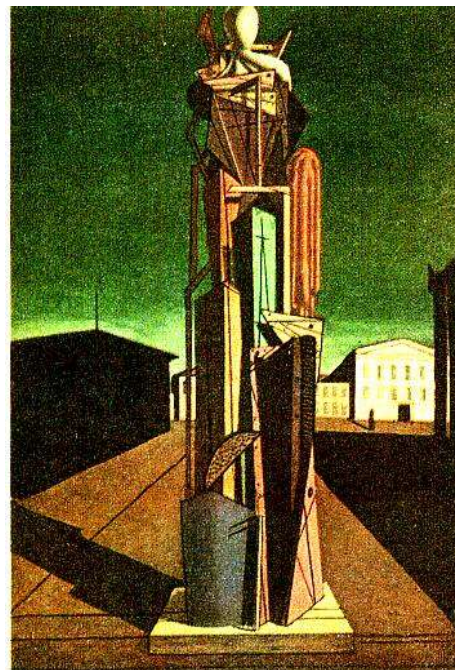
1913-ban vagyunk. A festők festik a kubista, az expresszív, stb. képeket. az Avignoni kisasszonyokhoz hasonló ugrásnak nyoma sincs, ámbar a későbbi eseményeket ismerve, gyanakodva figyelhetjük pl. Chirico kubista képeit. Fura szerkezet az előtérben, nagy üres terek, hosszú elnyúlt árnyékok, titokzatos, misztikus hangulat.

A DADA

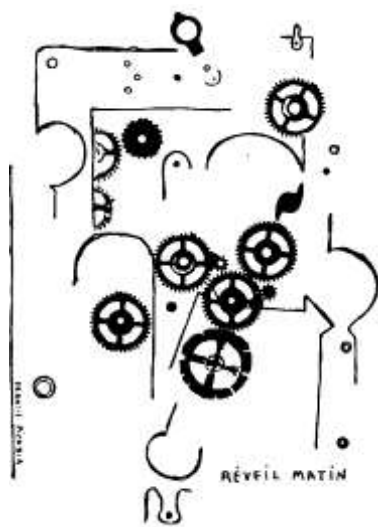
Ki tudja, hogyan folytatódna a festészet története, ha nem törne ki a világháború.

A háború kitörése, milliók pusztulása érthetetlen örületnek tűnik, a napóleoni háborúkat már régen elfelejtő Európának. A háború elől Svájcba menekülő művészek Zürichben minden nap összejönnek egy kávéházban, verseket szavalnak, kiállításokat rendeznek, és ezek a versek, képek a mindent tagadás jegyében születnek:

"... gyűlölöm a józan eszt... Dada nem jelent semmit... Nem ismerünk el semmiféle elméletet. Elegünk van a kubista meg a futurista akadémiákból: formalista eszmelaboratóriumok. Minden festői, vagy képzőművészeti mű haszontalan. Dühödtt szélként széttépjük a felhők és imák fehéreneműjét, és előkészítjük a katasztrófa, a tűzvész, a bomlás látványos előadását. Lerombolom az agy és a társadalmi szervezet rekeszeit.... Ellene vagyok a rendszereknek, a legelfogadhatóbb rendszer az, ha elvből megtagadom mindegyiket... Szabadság: DADA DADA DADA, a görcsös fájdalom üvöltése, az ellentétek és minden ellentmondás, minden furcsaság és következtelenség ölelkezése: AZ ÉLET. " /A szürrealizmus Gondolat 1979 40. o. /

Ábra 122 Arp: fametszet. Véletlenszerű kompozíció, egy tópart hordalékának nyomán. uo.

Ábra JJJ Picabia: Ébresztőóra. 1919 uo.

Szétcsedett ébresztőóra fogaskerekeinek tusnyomata, némi belerajzolással.

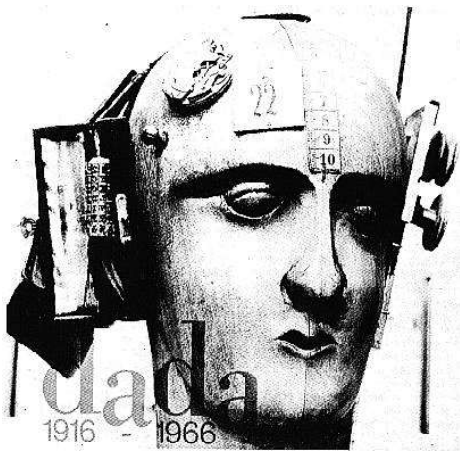

Ábra III Duchamp: Palackszárító. 1914 (Másolat) uo.

Talált tárgy.

Ábra 124 Arp: Tojás lap. Festett fadombormű.

Ábra LLL Man Ray: Gyermekápolás.

Ábra 125 Max Ernst: Barátok találkozója. 1922. A párizsi dadaista csoport tagjai. uo.

Ábra KKK Schwitters: Konstrukció előkelő hölgyek részére. 1919. MT. A századvég.

Ábra 123 Richter automatizmuson alapuló ecsetrajza. uo.

Kubista kollázs lehetne, ha nem érződne rajta a meghökkentés szándéka.

A dada a mindent tagadás mozgalma volt, így szükségszerűen önmagát is meg kellett tagadnia, néhány év után szétesett, megszűnt. vele párhuzamosan azonban elindult egy másik mozgalom is, amely a picassóihoz hasonló fordulathoz vezetett.

Ábra MMM Böcklin:

Apollinaire versei, az álmokból, álomtöredékekből, véletlenszerű gondolattársításokból építkeznek. André Breton, aki orvostanhallgatóként kezd verseket írni, megismerkedik Freud pszichológiájával, aki kimutatja, hogy tudatunk a tudatalatti, az én és a felettes én hármasságából áll össze.

A szurrealisták az álmokat, a félálomban felbukkanó gondolattöredékeket, az elmebetegek, a gyermekek rajzait kutatják.

Felfedezik nagy elődjüket is, Hieronymus Bosch személyében. Persze Bosch allegóriákat festett, de olyan gazdagon toldotta meg a korabeli prédikációkat, hogy az ma már szabad képzetársításos festésnek tűnik.

Mit magyarázhatott (félre) ez előtt a Bosch kép előtt egy derék családapa a fiának?

Látod fiam, egy a haldoklót, visznek át a hídon, viszik a pokolra, mert hitt az ördög hamis prédikátorainak (ferde csőrű madár), akit az ördög bíborpalástos földi helytartója küldött prédikálni, megvette tőle a búcsúcédulát, azt hitte, ezzel megválthatja a lelki üdvét, de bizony elnyeli őt a pokol, mint a madár a fiát, örvendezik az ördög, gúnyolódva mutatja fenekét. (A kép valójában Szent Antal megkísértését ábrázolja.)

Nagy képei már nem magyarázhatóak meg ilyen egyszerűen.

Ábra NNN Bosch: Szent Antal megkísértése.

73 Ábra PPP Bosch: A pokol

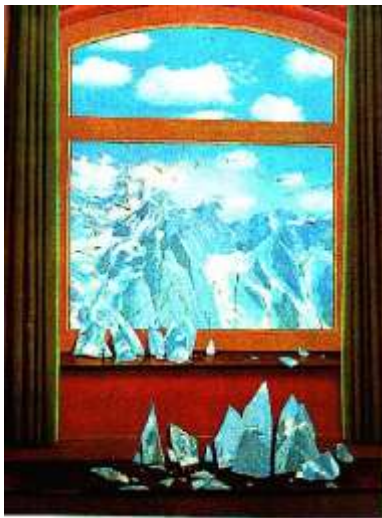
Ábra OOO Allegorikus alkimista illusztráció. Az arany higany-amalgámozása. A király az arany, a fia a higany, aki a szolgáktól felbujtva megöli az apját.

A misztikus életérzések megfestése később sem szünetelt az európai festészetben. Emlékezzünk csak a szimbolista festőkre.

1. Böcklin

A szürrealista irányzat a század egyik legnagyobb mozgalmává női ki magát.

Ábra RRR Betörik egy ablak, az üvegdarabokon továbbra is ott a látvány, ami az ablak előtt volt. Magritte:

Ábra QQQ Milyen abszurd látvány egy ásatás. A zöld mező szabályos mértani testekké szeletelve. Magritte képe ezt az abszurditást fokozza az ég és a test hasonló szeletelésével. *A nyár lépcsői.*

Ábra TTT Max Ernst: Ingadozó nő. Még a szürrealista kiáltvány előtt festette. MT

Ábra SSS Max Ernst: A "jócselekedetek hete" Mezei Ottó: Max Ernst. Corvina, 1977.

Egyéb diák:

Bosch: A szénásszekér. /A jobb oldali - Pokol - szárny részlete. A pokolbeli torony építése./

Brueghel: A csorda hazatér / Nyomorékok

Chirico: A nagy metafizikus

Chirico: Csendélet

Coutaud: Tengerpart?

Delvaux: A kezek

Ernst: A király játszik a királynővel

Ernst: Objekt

Klee: Szindbád a tengerész

Labisse: Állandó kaland

Magritte: A nyár lépcsői

Magritte: Önmagába markoló alak?

Man Ray: Az éji nap

Max Ernst: A jócselekedetek hete 1.

Max Ernst: A jócselekedetek hete 2.

Max Ernst: Európa eső után

Max Ernst: Festő és modellje

Max Ernst: Önarckép

Max Ernst: Szörnyek kötéllel

Picabia: Monoklis nő

Rousseau: A cigánylány álma

Rousseau: Kígyóbüvölő

Salvador Dali: Az Anyaszentegyház allegóriája,

300x277 cm, 1960, olaj, vászon

Salvador Dali: Az emlékezet állandósága

Salvador Dali: Paranoid-kritikai magányos európai történelmi városkép, 44x66 cm 1936

Shagall: Kék cirkusz

Somogyi Győző: Isten báránya.

Styrsky: A Szabadságszobor

Svanberg: Az aranylepke szerelme

Tamayo: Állatok

Tanguy: Mer d,azur

Technikák: szabad technika.

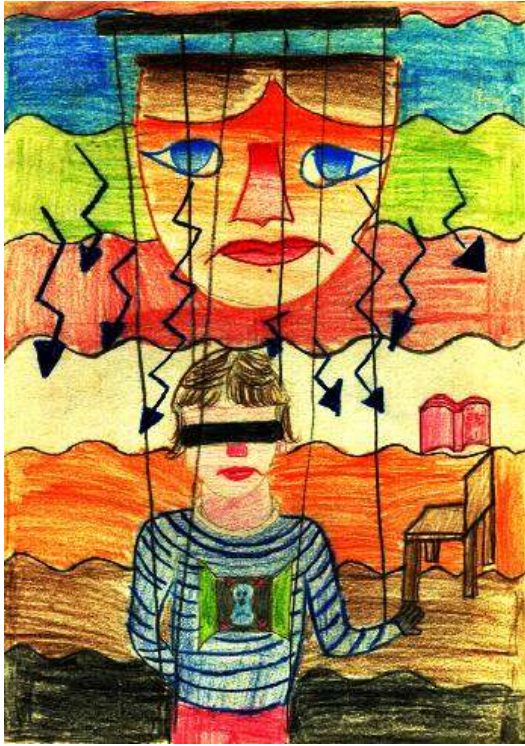
Szemléltetés: diaszor, falitábla.

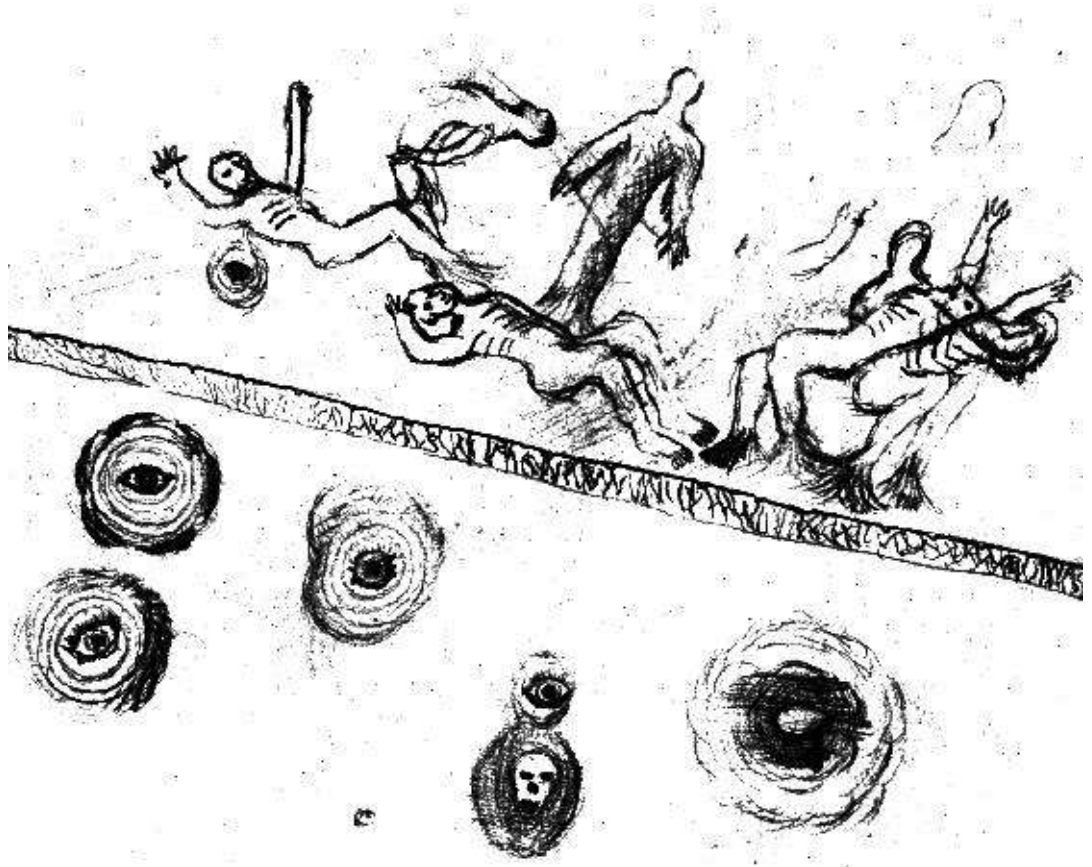
Várható nehézségek

Esetleg a játékokhoz szükséges intimitás hiánya okozhat problémát.

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Továbblépési lehetőségek:

Szinte mindig a szürrealista montázs jön.

Szürrealista montázsok

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése.

Az óra leírása

Az előző órán megismerkedtünk a szürrealista módszerrel. Most egy diasorozaton megfigyeljük a leggyakrabban alkalmazott kompozíciós technikákat. A montázsok szabad képzettségűvel születnek, fogunk egy csomó képet, és kiválasztunk belőlük olyanokat, amik nagyon nem illenek össze, vagy valami képtelen álmot keltik.

Nagyon fontos, hogy ne akarjunk tematikus montázsokat készíteni, biztos út az unalomhoz.

Amíg a gyerekek válogatnak, szürrealista szövegeket olvasok.

Ha didaktikus akarok lenni: Kukorelly Endre: A dór állam. (Néhány konkrét helyzet leírása épül egymásba.)

Ha merészebb: fe Lugossy László: Asakusai eufória. Ha könnyedebb: Müller Péter Iván szövegeket, vagy valami

egész mást. Technikai problémákat lásd: [..\KIEG\HATOD\Kieg6298.doc - montázs](#)

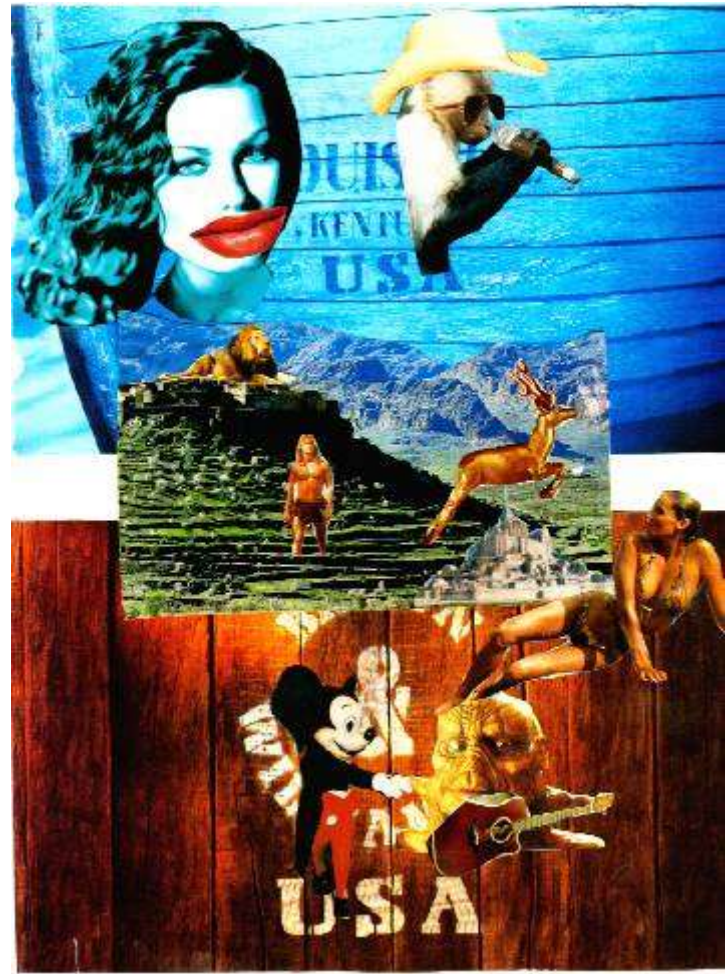
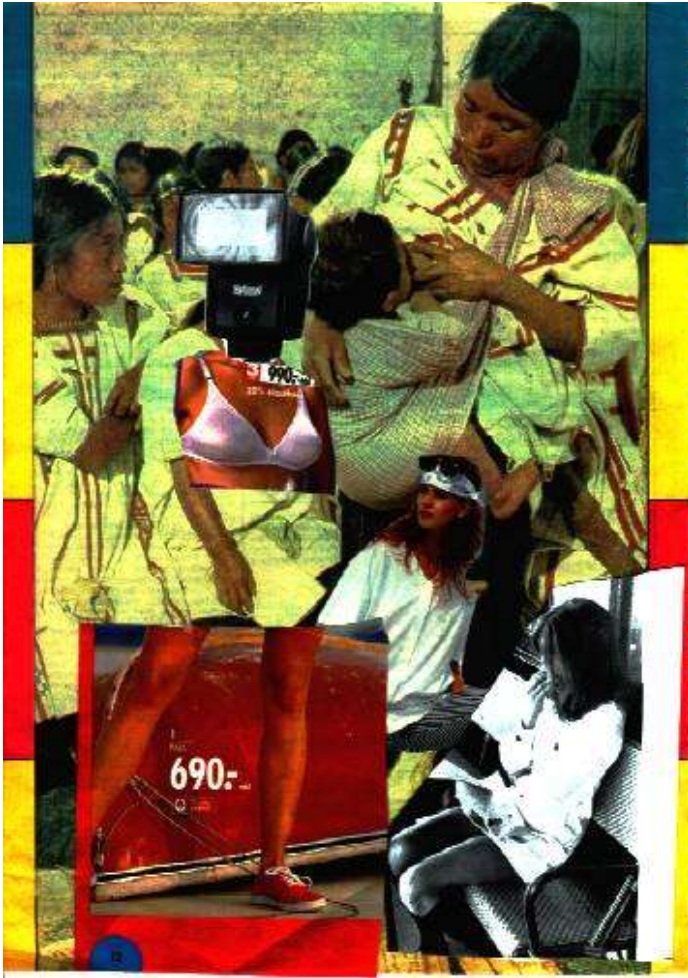
A diasor a hatodikban már látott montázsokból áll, amit kiegészíték néhány erőteljesebb munkával.

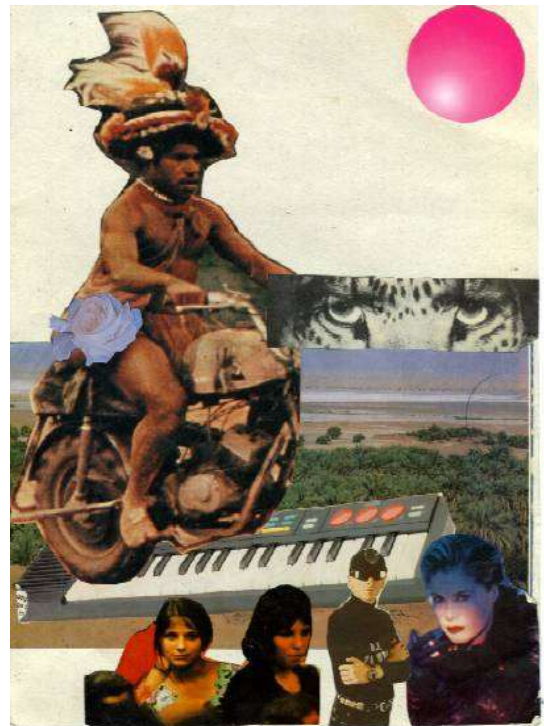
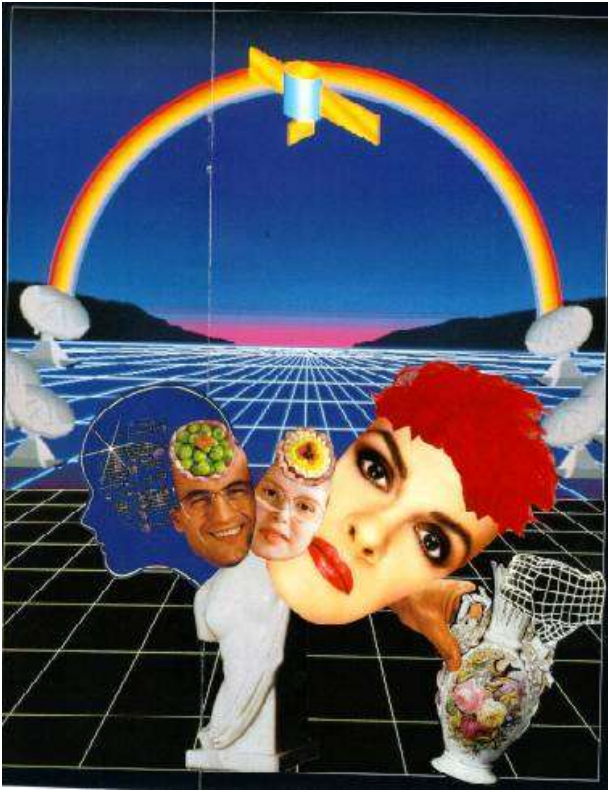

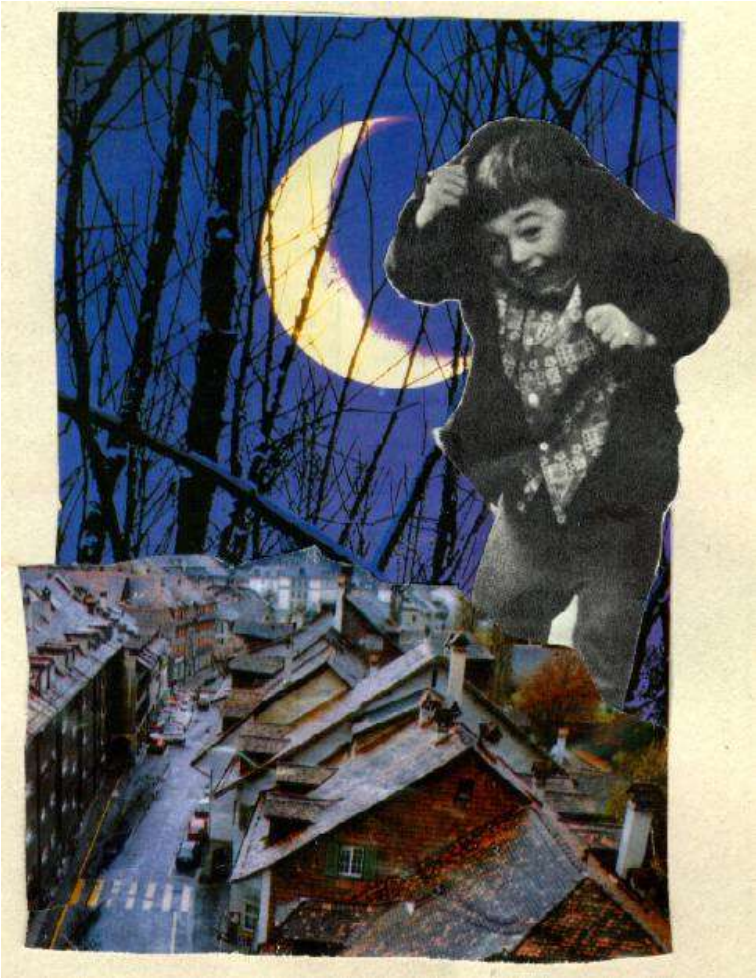
Ábra UUU Érdekes technika a tépett montázs.
Néhány képet egymásra ragasztunk, majd
visszatépegetjük. Lásd: Novotny Tihamér: És Ady Endre
kivel kommunikál? Avagy: néma jelek egy világvárosból.
Művészet, 82/10.
Novotny Tihamér fotója. uo.

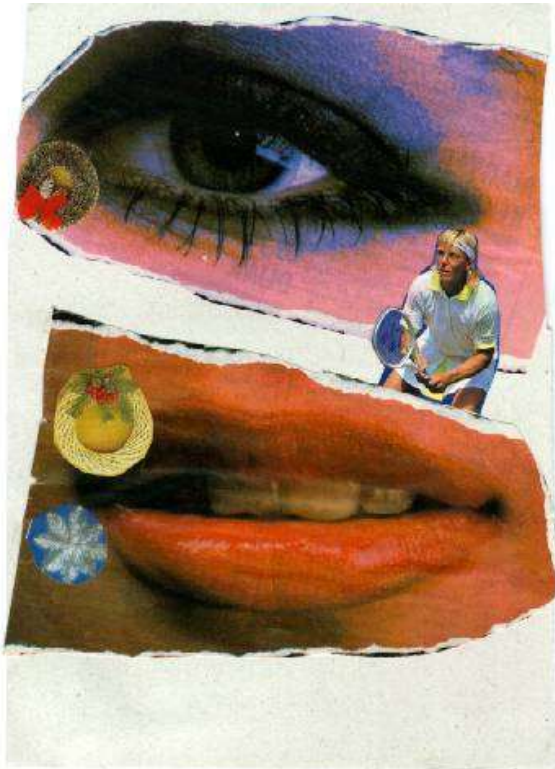
Eredmény

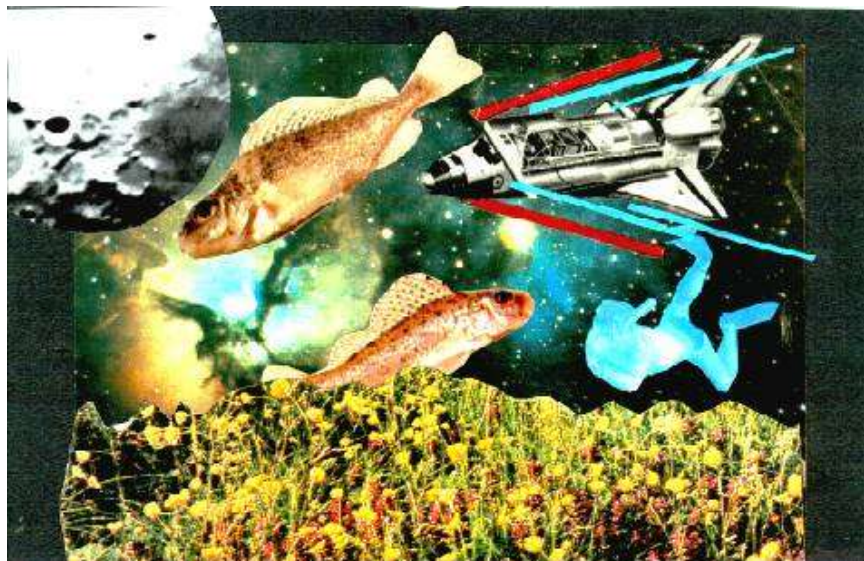

Technikák: Montázs.
Szemléltetés: Diasor.
Várható nehézségek:
lásd 6. o.

**Továbblépési
lehetőségek**

Mi általában a montázs
átalakítása, képvers,
montázs vers, linómetszet,
osztálykönyv sorozatot
csináljuk végig.

Pop art

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése.

[Robert Rauschenberg](#) [amerikai](#) azt mondta: „Nem akarom, hogy a kép olyan legyen, amilyen nincs. Szerintem a kép valószínűbb, ha a valós világ részeiből készül.”

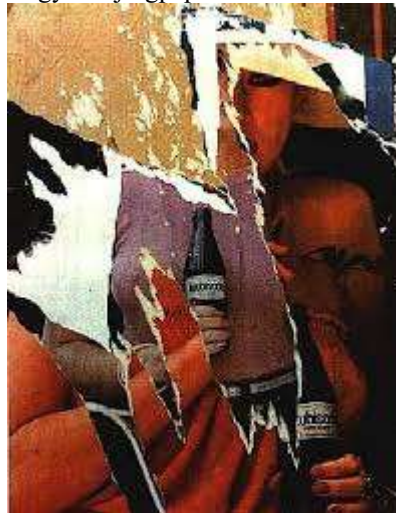
2 Duchamp.

harsánysága meg tragikus életérzéseket a szélsőértékek között találja meg azt a létezőt, minden túlzott komolykodástól életérzést sugall. És itt a túlzotton, azaz a pop art, azaz populáris, azaz népszerű korábban is jelentkeztek.

Botticelli Leonardóhoz képest kifejezetten pop art művész. Ha már Leonardó szóba jött, nem hagyhatunk ki egy kis tréfát:

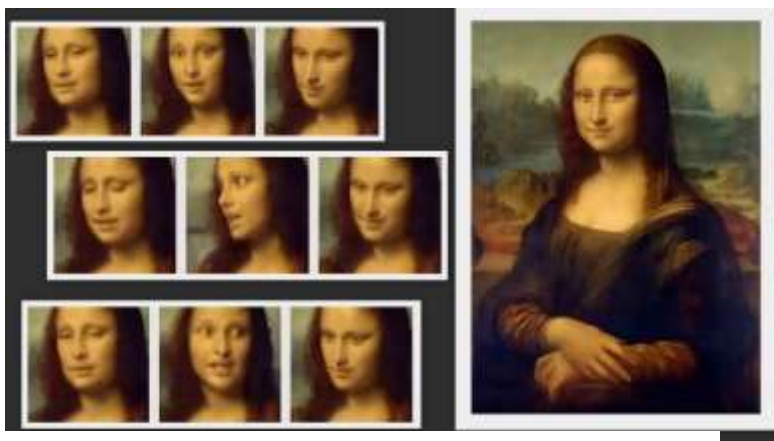

Ha szó szerint értjük, a Dada talált tárgyaira gondolhatunk. Vagy az újságpapír kollázsokra.

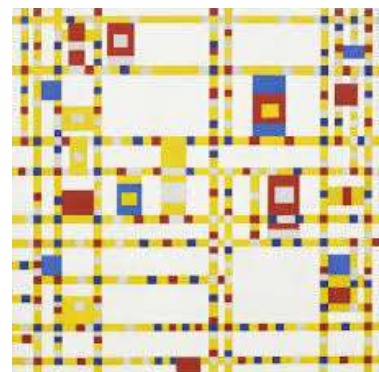
3 Novotny Tihomir

De van egy másik motívum is. A reklámgrafikus, képregény rajzoló könnyen érthető, hasány forma és színvilágot használ. ha odateszi munkái mellé a finom, diszkrét posztimpreszionista munkákat, unalmasnak érzi őket. A Fauve már nem unalmas, de – mondjuk így – túl mély. Játékosságában is túl komoly. A neo expresszionizmus sugall. Ő valahol ezek között hangot, ami egy erőteljes, vagy tragédiától mentes mértékeken van a hangsúly. képzőművészet csirái már

4 Az egyik legkomolyabb - egyébként mélyen istenhívő - absztrakt festő, Mondrian képét pl. az ihlette, ahogy lenézett egy felhőkarcólóból a New-Yorki forgalomra.

Ha eredeti festésükben néznénk meg a klasszikus szobrokat, egyrészt egy világ omlana össze bennünk, másrészt arra gondolnánk: ez bizony pop art volt a javából.

5 Burano, Olaszország.

Akkor sem gondolhatunk másra, ha megnézünk egy turisták járta utcaképet.

A pop-art anyagai a [popkultúra](#) termékeiből merít. Ezek az anyagok, amelyek a mindennapi életben is nagy szerepet játszanak: az utca, a lakás tárgyai, plakátok, [képregények](#), zászlók, hirdetések, jelszavak stb. A pop-art technikája széles: valóságos tárgyakat vesz át változtatás nélkül, újra előállítja a pontos másukat (*pseudo-tárgyak*), gyakran eredeti rendezésüktől eltérő helyen konstrukcióban

alkalmazza őket (*assemblage*-ok), vagy festői, illetve szobrászi kompozícióba

helyezi (*combine-painting*). A művészek olykor különböző, egy síkra ragasztott anyagok, például plakátok letépéséből alakítják a kompozíciót, ezt *décollage*-nek nevezik. (Lásd fent!)

Ha a pop-art művész tájképet fest, akkor például az üzemanyagtöltő állomás, közúti jelekkel teletűzdelt út, ha csendéletet, azon konzerv, és [Coca-Cola](#) található, az emberi alak pedig filmsztár, pop-énekes, vagy a modern világ valamelyik más eszményképe, [képregényhős](#), a [sajtóból](#) vagy a [televízióból](#) ismert alak. A valós tárgyra helyezi a hangsúlyt. A pop-art olyan tárgyakat is igénybe vehet, mint például villamos tűzhely, kávéscsésze, vagy rúzs.

7 Roy Lichtenstein

6 Georges Segal

A tárgyat tiszta színekkel, világos viszonyrendszerben festi. Ez a művészet mind az tartalmát, mind kifejezőmódját tekintve érthető az emberek számára. Ebben a műfajban nincs különbség a festészet és a szobrászat között. Aki szobrásznak tartja magát, az fest is, és fordítva. [Georges Segal](#) például emberi alakokat öntött ki gipszből, és azután valós környezetbe, liftbe, pulthoz, autóbuszba helyezte őket. [Segal](#) művei a [happeninghez](#)

hasonlóan a [színművészethez](#) közelednek.

8 Claes Oldenburg

A pop-art alapmagatartása hangos, sokszor brutális tiltakozás a modern társadalom elidegenedettségére, a közhelyek uralma, az elcsépelet művészi formák ellen. A felfogása és célzata viszont nem teljesen egységes, irányzatai skálája a cinikustól a tragikusig terjed.

A stílus leghíresebb képviselője [Andy Warhol](#), aki a hatvanas-hetvenes évek popkulturális elemeit használta fel, beleértve politikai figurákat, filmsztárokat vagy híres márkákat.

Korábban a plakátművészetben figyelhettük meg a posztimpresszionista formanyelv hasonló leegyszerűsödését. Pl. Toulouse-Lautrec.

Ma már aligha lehet megvonni a pop art határait.

Ferth Tímea például - a klasszicizmustól, posztimpresszionizmuson át expresszionizmusig, absztrakcióig terjedő műveltségű művész - reklámgrafika illetve pop art felé induló műveket hoz létre.

Fotósok, alkalmazott grafikusok számára tanulságos lehet, amit Tímea a munkájáról mond:

„Általában elég sok kép bukkan fel a képzeletemben, sok vázlatot készítek, és akkor ott állok közöttük, nem tudok választani, melyiket dolgozzam ki. Ilyenkor segít a konzultáció az íróval, a kiadóval.

tud

írónak. Nekem, mint grafikusnak, kötelességem összehangolni a különböző felvetéseket. A falfestésre szánt grafikák esetében sokkal kevesebb inspirációs útmutatást kapok az ügyfélől. Az első beszélgetés alkalmával igyekszem minél több mindent megtudni az elképzeléseiről, és szakemberként reagálni az adottságokra. Meghatározzuk egy vizuális stílust, együtt nézünk képeket [Pinteresten](#), rábökünk arra, ami megfog minket. Megnézem az arculatot (pl. ha cégről van szó), és megnézzük, hogyan hangolható össze az arculat az elképzelésekkel, de itt még mindig fontos kideríteni, hogy mi az, amit nem szeretne. Ilyenkor alapvetőnek tűnő kérdéseket teszek fel, amelyek egyúttal segítenek a megbízó szándékának körvonalazásában. Például egyszer tigriseket rajzoltam Rousseau-i stílusban, majd sokadik árajzolás után derült ki, hogy valójában oroszlánokat kellett volna.

Tisztázni, hogy a kiadó mit szeretne, mit piacra dobni, és milyen elképzelése van az

file:///D:/dia/muveszettortenet/kortars%20magyar/Ferth%20T%C3%ADmea/%E2%80%9Eok%C3%A1ig%20mag%C3%A1ban%20tart%20az%20alkot%C3%B3i%20folyamat%20k%C3%B6r%C3%A9ben%20E2%80%93%20interj%C3%BA%20Ferth%20T%C3%ADmea%20illusztr%C3%A1torral%20-%20Kasm%C3%ADrany%C3%B3.htm

Technikák: szabad technika.

Szemléltetés: Diasor, falitáblák.

Várható nehézségek

Elvileg nem szabad, hogy problémát jelentsen. Gyakorlatilag – ha valóban oldott a viszony pedagógus és tanítványok között – bizony szélsőséges megoldásokra is számíthatunk. Utóbbiak egyébként dacos gesztusként, kevésbé oldott viszonyok közt is szülehetnek.

Kovácsné Botrágyi Mónika tanítványainak „home office” munkái

Frottázs / TORZS / NYOLCADI / tor86a198.doc

(Vissza a tartalomjegyzékhez: [..\Tartalomjegyzék.doc - Objekt/Tárgy átalakítás/](#))

Cél: Alkotó munka

Előkészítés: Grafít rudak kikészítése.

Az óra leírása

Az előző órán kapott montázsokat, vagy azok egy részletét fogjuk kissé megszelídíteni, egységes anyagú képpé szervezni, a következő technikák segítségével:

Másolat a montázsról

Kitesszük magunk elé a képet, és lemásoljuk. Ekkor a kép átmege rajztudásunk szűrőjén, átalakul.

Átvilágító asztalon készült másolat.

Ha az arányokon nem szeretnénk változtatni, "montírozó asztalon" rajzoljuk át a képet. A montírozó asztal két pad közé helyezett, alulról erős égővel megvilágított vastag üveglap. Mivel nem egyszerre kezdenek dolgozni a feladaton a gyerekek, elég 2-3 ilyen asztalt beállítani. Ha nincs ilyen lehetőségünk, egyszerűen az ablaküvegre szorítjuk a montázst a géppapírral, így is átlátszik valami.

Fénymásolat színezése

Fénymásolóval is másolhatunk, majd a másolatot kiszínezhethetjük.

Fénymásolat tovább fejlesztése

Fénymásolóval áttetsző fedőlapon át csökkentett tónusú képet kaphatunk, amit

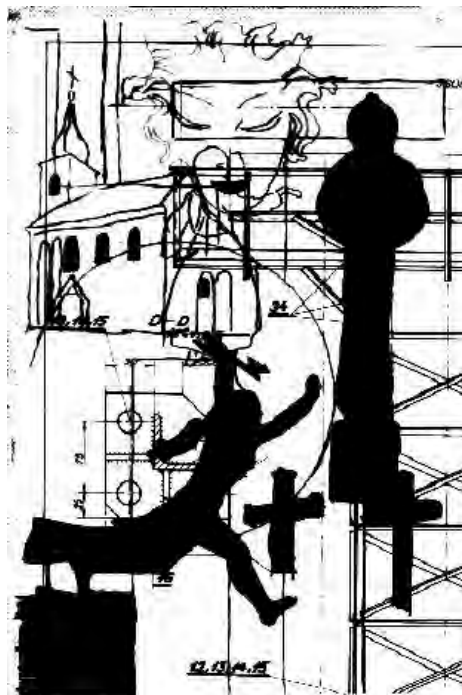
szabadon tónusozhatunk. Mi ilyenkor általában linómetszet terveket készítünk fénymásolatra. (Lásd "Linó technika", illetve "Montázs - képvers - vers")

Pausz másolat

Pausz papírra is dolgozhatunk, ekkor persze durvább hatású képet fejlesztünk.

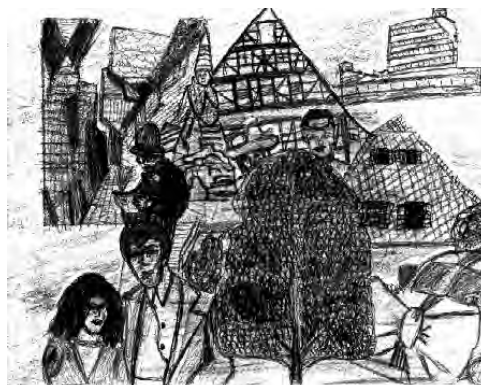
Frottázs

Még durvább felületeket kapunk, ha ceruzával, grafitrúddal vagy zsírkkrétával dörzsöljük át a montázsra fektetett gépiró lapot. Így a kivágott alakok körvonalai előjönnek, a részleteket ceruzával, radírral fejlesztjük tovább.

A montázs szabad feldolgozása

Eltávolodhatunk az eredeti montáztól, változatokat festhetünk, rajzolhatunk a témára, vagy valamelyik korábbi stílusban festhetjük, rajzolhatjuk újra egy részletét.

Végül mentőfeladatként újra elővehetjük a **Fotó folytatása**, illetve a **Sablon feladatokat**.

Miért van rá szükség ennyi feladat mellett? Van, aki egyszerű,

unalmas kis montázsát átdörzsöli, aztán nem tud mit kezdeni.

Technikák: grafitrúd, ceruza

Várható nehézségek

1 M A/7-es miniatúra Schmitz Anditól.

Várható eredmény

A szolid, unalmas kis kitérésektől az izgalmas, eleven munkáig minden.

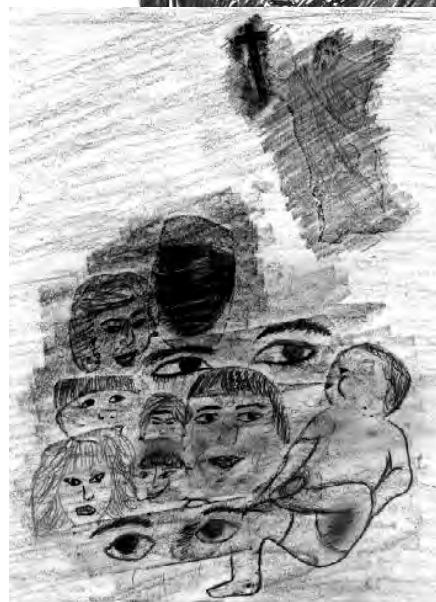
Az alábbi két kép az alsó minimum.

Átlagot itt elég nehéz kijelölni, de talán az alábbi képek mutatják.

A legjobbak pedig?

1.104. Fecsó Andi A/3-as rajzon dolgozott nagy igyekezettel. (Részlet)

Ezek a munkák persze a gyerekeknek nem tetszenek annyira, mint nekünk. De azt ők is érzik, mennyit fejlődött közben a technikájuk. Hát még amikor a fekete-fehérbe átdolgozott fénymásolatot rámásoljuk a linódúcra, és elkészülnek a metszetek. (Lásd: a linó technikája)

Továbblépési lehetőségek

Általában a képvers óra jön (kieg. feladatok), vagy ha az objektív óra. Ha ezeket kihagyjuk, jöhet

Pollock. Ha egyiket sem Helmecki Orsi és Istenes Heni közös munkája. (18 x 24 cm)

alighanem vége a munkáltató művészettörténet sorozatnak.

Ábra KKKK *Véletlenül talált tárgyegyüttes*. Schoeber, Mirjana
(A): Kontraszt. Katalógus. Nemzetközi Környezetvédelmi
fotópályázat Kiállítás, Szolnok, 199.

Ábra JJJJ *Schaár Erzsébet*. Cell, textil,
gipszöntvény, paróka, damil, fém ékszer
együttese voltaképp klasszikus plasztika,
Schaár- Pilinszky: Tér és kapcsolat Magyarországon
1975.

Objet/Tárgy átalakítás/

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése. Anyagok kikészítése.

Nagy munkaasztalok kialakítása, fólia terítők.

Szerszámok: Kések, erős ollók, kalapács, szeg, fűrő különböző méretű hegyekkel, menetvágó, menetmetsző szerszámok, drótvágó olló, harapófogó, csípőfogó, satu, drótvágó, fém és fávágó fűrész, forrasztópáka- ón- sav, ha van keményforrasztó, hegesztő készülék, azbeszttlap a munkaasztalra, ecsetek.

Anyagok: különböző vastagságú drótok, fonalak, spárgák, vaspálcák, fa rudak, alapdeszkák, szögek, csavarok, Tempera, olaj, diszperziós festékek, fa és fémragasztók, pillanatragasztó, akril sprék (Vigyázat, bizonyos festékek puha gumin, és néhány műanyagon éveken át nedvesek maradhatnak!).

Tárgyak gyűjtése.

- Otthon keresgélnek a gyerekek kidobásra ítélt tárgyakat.
- Tartunk egy gyűjtő órát a környéken.

- Kimegyünk néhányan a szeméttelrepre. A gyűjtött tárgyakat az udvaron mosószeres vízzel lemossuk, megszáritjuk, nagy dobozokban tároljuk.

Az óra leírása

Diasorozat:

Ábra LLLL César: Összepréselt Mobil

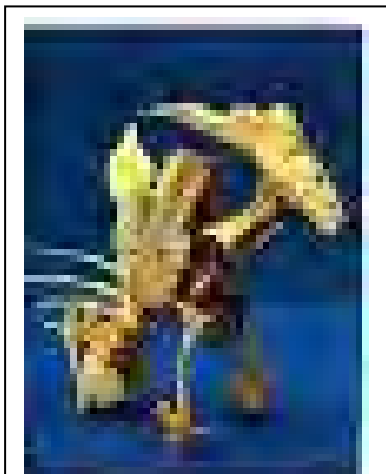
Ábra 143 Sárkány Győző: Híranyag 1-3.
Ábra 147 Bogdány Szultán Zoltán: Studio 90
katalogus, Fényes Adél Terem, 1986. Újságpapír,
Karamellgus.
keményítő

Ábra 144 Szabados Árpád: Bartók Béla emlékére.
(részlet) Textil, kő üveg. Művészet, 81/2.

Bogdány Szultán Zoltán.

Horváth Sándor: Sárkány

Ábra MMMM Bálint Endre: Eklektikusok.
Román József: Bálint Endre. Képzőművészeti
Alap, 1980.

A munkát felfoghatjuk egyes talált tárgyak életre
keltésének, az általuk teremtett jelentés,
hangulat kibontásának, vagy egyszerűen térbeli
montírozásnak.

92. ÁbraArman:
Tartós parkoló

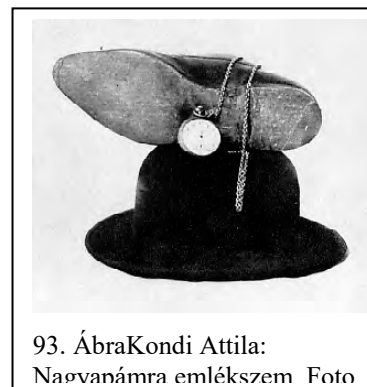
Segítségként esetleg használhatjuk a megjavítva, az utazás, vagy valami más
címszót.

Barabás Márton: Ikarusz-konténer.
Katalógus, Pécsi Galéria, 1980

Összetákolt tárgyak. Az első Magyar
Látványtár gyűjteményéből. (Velencei
1950-1951)

A kompozíciók készülhetnek:
Egy nagyobb tárgyra építve.
Talpazatra állítva.

93. ÁbraKondi Attila:
Naovanámra emlékszem Foto

Papír vagy fadobozba függesztve.

Keretbe függesztve.

Folyékony gipszbe, agyagba nyomva.

Befőttes üvegbe gyúrt, hajtogatott fényképekből térbeli montázst készíthetünk.

Ugyanez fonalakkal összekötözve, vagy átlátszó ragasztóval, keményítővel rögzítve. A lehetőségek szinte
korlátlanok. Az órát legjobb lenne a technika teremben tartani, ha annak szerszámozottsága elérné a rajz szertár
szintjét. Az objekt készítés először is fantáziát kíván, rögtön utána viszont meg kell oldani a technikai feladatokat
is. Hogy erősítem, ragasztom össze a kompozíciókat. Ha a gyerekek nem nagyon dolgoznak gépekkel, akkor itt
könnyen elmennek a mesterkedés irányába, nem a kompozícióra figyel, igyekezik minél többet használni a
kiszépeket.

Technikák: vegyes

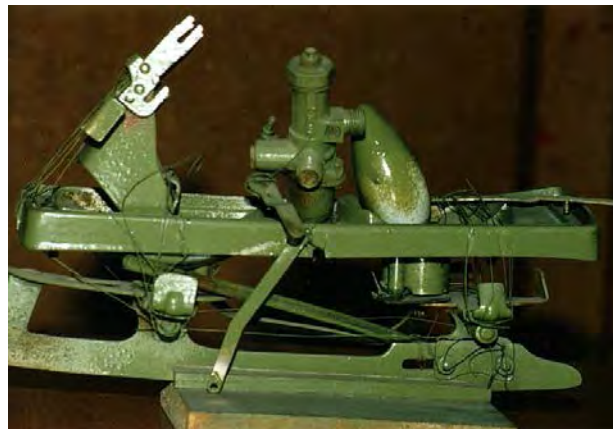
Szemléltetés: Dia sorozat

Várható nehézségek:

Ha már eddig eljutottunk, általában nincs probléma. Továbbra is ügyelnünk kell, ne izgulja túl néhány gyerek a
feladatot. Az olcsó poénokat tovább kell fejleszteni. Az óra végi elpakolásra legalább 10 percet szánjunk. Előre
ki kell alakítani az elkészült kompozíciók tárolására szolgáló helyet. Igen hatásos óra, de nagyon nagy a
szerszám, polctérfogat igénye.

Várható eredmény

Néhány munka az utazás címszóra

Ha sok a rossz baba a talált tárgy gyűjteményben, biztos a siker.
Dadaista munkák

Továbblépési lehetőségek

A spray használat általában a Sablon órát követeli meg. Jó lenne egy pszeudo óra is, de ezt eddig még nem tartottam meg. lásd: [..\KIEG\ALTFEL.DOC - pszeudo](#) Ha nincs akril sprénk, jöhet az akciófestés.

Ábra QQQQ Georges Mathieu: Van. uo.
Ábra 149 Pollock: Festmény No 12. MFL.

Ábra PPPP Pollock munka közben.
Beke L. Műalk. el.

Akciófestés. (Pollock)

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése.

A fröcskölő tégelyek feltöltése híg temperával vagy Tilatexszel. Nagy

papírok leszabása. Nagy asztalok kialakítása.

Az óra leírása

Általában nem egész osztálynak vezetem fel. Ekkorra, akármelyik nyomon is haladunk, vagy kialakult a műhelymunkához szükséges hangulat, és ebben az esetben szétszakad a mezőny, van, aki még a montázsáról festeget akvarellt, mások a szürrealista szövegkollázsból írnak forgatókönyvet, vagy - ha az osztály nem

volt vevő erre - átkanyarodtunk már a tértanulmányokra. Amikor kivételesen az egész osztály ezen dolgozott, épp a határon billegtünk. nem mertem volna néhány kiscsoport kedvéért elfordulni az osztálytól, de attól nem tartottam, hogy egymást fogják összefröcskölteni.

A közös munka után kicsiben is megpróbálhatnak "energia

festményeket" készíteni. Esetleg előre is vehetjük a kis képek feladatát.

Rövid bevezetés:

Pollock diák. Az absztrakt expresszionizmus logikus végkifejlete az akciófestés.

Technikák: Tempera, tilatex fröcskölés, festés.

Szemléltetés: diasor.

Várható nehézségek

Esetleg elfajulhat a munka.

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Kisméretű képek. Ábra SSSSTenyérfestmény.

Ábra RRRRA túlfestés határán lévő munka.

Néhány nagyobb méretű, csoportmunkában készült kép.

Tovább lépési lehetőségek

Akciótervek, body art, élőkép, stb.

Festékezési akció tervek

Cél:

Művészettörténeti

**Előkészítés:
bekészítése.**

Az óra leírása
Az akciófestés kifulladás. Üresnek nem elégít ki, hogy a festékeket. Hogy festéket juttatni a használatuk a eszközöket?

Terveket készítünk. kivitelezhető, vagy

Tűzfestmények, tűzplasztikák.

Én csak egy "Tűz" projekt részeként dolgoznom fel. Tűz ami meleget ad, világít, és ami pusztít. Különös tekintettel a tűzijátékokra.

**tanulmány
Diasor**

lendülete
érezzük a dolgot.
csak fröcsköljük
lehetne még
lapra, hogy ne
hagyományos

Ezek lehetnek
fantasztikus tervek.

Hencze Tamás:
Tűzfestmény. M
74/2

Kornis Dezső: Kalligráfia Művészet, 84/a4.
ugasztus. Művészet, 89/6.

k

Szemléltetés: diasor

Várható nehézségek

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Továbblépési lehetőségek

Ha fokozni akarjuk a lendületet: Happening, performance, tűzfestés Ha mérsékelni: Minimal art.

Technikák: AT.

Sajátos festékezési mód, amikor éghető anyagokból készítünk olyan rendszereket, amelyek végigéve különböző lenyomatokat hagynak, elszabadítanak kis festékekkel telt edénykéket, stb. Az égésről fotovideo felvételek készülnek. Én még nem merem bevinni órára a feladatot.

Fényszobrok

Áttetsző papírokból plasztikákat készítünk, melyek belsejébe különböző fényforrásokat helyeztünk. (villanyégők, gyertyák, mécsesek, stb.)

Kalligráfiák

Másik választható feladat, aki nem készít terveket, egy szelídítettebb akciófestést üzhet, a kalligráfiákat.

A minimális jel (Minimal Art)

Cél: Művészettörténeti tanulmány

Előkészítés: Diasor bekészítése.

Az óra leírása

Az akciófestés, vagy a nonfiguratív órák után szoktam tartani.

Kezdhethük egy bevezetővel az irányzat eredetéről (Malevics: Fehér alapon fehér négyzet. Azaz a minimál art, mint a végtelenségig leegyszerűsödő absztrakt. Kandinszkij könnyed bagatellje. Krokik. A minimumra szorítókozó kép ott rejtőzik jó néhány irányzat, alkotó törekvései mögött. A másik fő bázis az ipari formatervező műhelyek, a designerek, dekorátorok világa. Egy sarokba letámasztott keret, elfolyt festék, néhány egymásra csúszott papír az alkalmazott művészet mesterének olyan esztétikai élményt ad, ami őt is a magáértvaló művészetet űzők rangjára emeli.).

Ezután következhet néhány minimális kompozíció alkotása egyszerű eszközökkel.

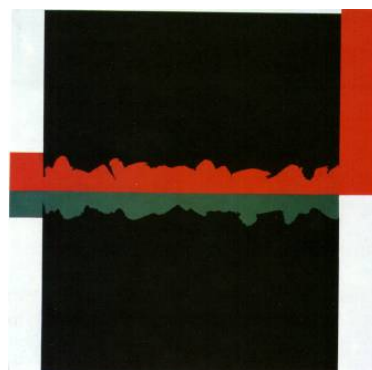
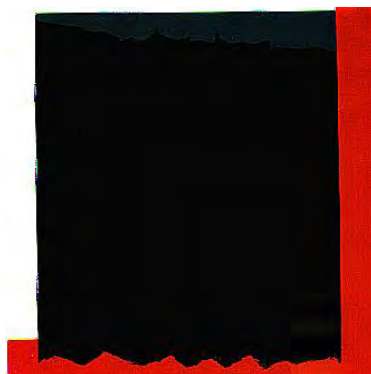
Jobb osztályokban a bevezetőben figuratív képeket is nézünk, majd szétrajzunk az iskolában, a környéken, mindenki keres valami minimális látványt, ami még esztétikai élvezetet okozhat. Rajzok, fotók

készülhetnek.

A következő órán pedig a gyűjtött anyagból kiindulva készítünk kisméretű minimális kompozíciókat különböző technikákkal. (Filtoll, színes ceruza, akvarell, tempera, papírkivágat, stb.)

Ábra XXXX Hencze
Tamás: Jel. Hegyi
Lóránd: Utak az
avantgárdból.

Haász István: Mozcás sorozat 1.
Katalógus, Dorottya utca, 1988

Folytatásként objektok is készülhetnek, különösen az üveg alkalmas a minimumhoz közelítő plasztika megformálására.

Ha még van időnk, esetleg külön órákat tervezhetünk, a Minimál art, a Hard edge, és más reduktivista irányzatok számára.

Diasor:

Ábra ZZZZ jraalkothatunk
akciófestés motívumokat is.
Adolf Frohner: Fekete Festmény.
Katalógus (Föld a láthatáron.
Műcsarnok, 1989.)

Ábra YYYYY Birkás Ákos: Fej

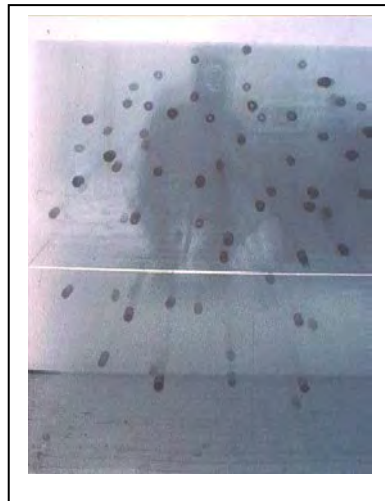
Weszelits Jenő:
KompozícióFoto 68/3

AAAAAMagdalena Abakanowicz
: Január - Február Abakán.
(Abakanowicz. Műcsarnok, 1988.

. Konc Béla: Hajnal (Katalógus,
Ernst Múzeum, 1986.

Csörgő Attila: Mágnesrúgó.
Velencei Biennálé Magyar
pavilonjának katalógusa, 1999
Mágnesekkel összefogott

Bencsik Barnabás: Négy
csepp. A Velencei Biennálé

Bencsik Barnabás: Fordított
világ. Uo.

Singier: Sur l, eau dans l, eau
Meistermann: Kék vörösek között.

Kovács Brigitta (Zim Zum csoport)

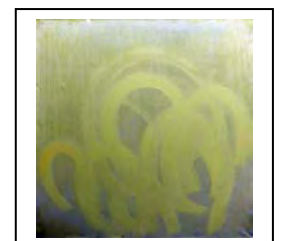
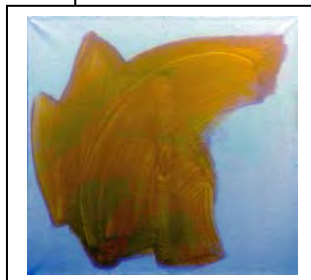

Rieger Antal: Falusi kompozíció Foto68/8

Kandinszkij: Könnyed
bagatellek 1937
Hencze Tamás: Hűvös
gesztus 1985
Poliakoff: ?

(Lásd: nonf.)

munkái

Technikák:

Szabadon. 1 N Expresszív absztrakt munkák.

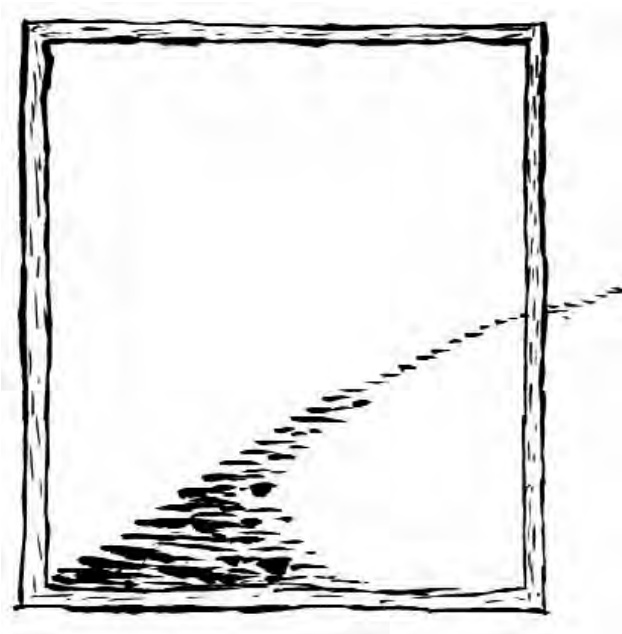
Szemléltetés:
diasor.

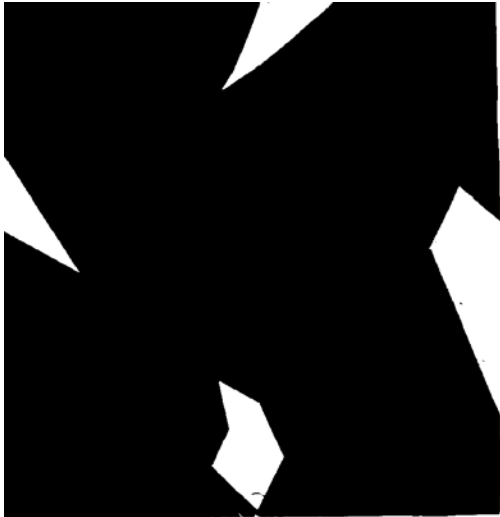
Várható nehézségek vagy feltámadó ellenérzés:

Ez művészet? Esetleg enyhe unalom, vagy túlfejleszti a minimálisnak szánt látvány utáni képet. (Csak az nem téved, aki nem dolgozik.) De ezeken általában már hamarabb túlesünk. Néhány gyerek persze továbbra is akciófest.

Várható eredmény, néhány elkészült munka

Továbblépési lehetőségek

Ha még maradt időnk, haladhatunk tovább a művészettörténeti tanulmányokban. /Happening, performance, Land art, stb. /. Lezárhatjuk a tanulmányokat egy körképpel a képzőművészet világának mai állapotáról. Tanulságos lehet egy - két alkotón át bemutatni, hogyan épül fel az elődök eredményeiből egy új

világ.
(Földi Péter, mint a sziklarajzoktól Csontváryn, Vajdán, és persze a saját somoskőújfalui meg mindenféle más életén át egy összetéveszthetetlenül egyéni festészetig eljutó alkotó, és mondjuk Keserű Ilona, vagy más avantgárd. Érdekes szembesülnünk mondjuk Somogyi Győző képeivel, nézeteivel. (Pl. az avantgárdról.))

Illusztrálhatunk, vagy szövegeket írhatunk montázsainkhoz, metszeteket készíthetünk, osztálykönyveket nyomhatunk.

Performance

Már többször előfordult, hogy valamilyen képzőművészeti produkció előállításához mozogtunk, hangok, fények vettek körül bennünket, a végeredmény azonban mindig egy kép, szobor, vagy film volt.

A performance során maga a folyamat válik műalkotássá, a video kamera csak dokumentálja, rögzíti az eseményt. (A beszúrt klip kettős kattintásra indul!)

